

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş tarihi : 7 Ekim 1336 - 1920

Yönetim ve yazı işleri için
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Genel Müdürlüğüne
Başvurulur.

13 KASIM 1965
CUMARTESİ

Sayı : 12150

Anayasa Mahkemesi Kararı

Esas Sayısı : 1963/171

Karar Sayısı : 1965/13

Karar günü : 5/3/1965

İptal dâvasını açan : Türkiye İşçi Partisi

İptal dâvasının konusu : 25/5/1961 günlü ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrasının, 11., 12 nci ve 13 üncü maddelerinin, 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının, 24 üncü maddesinin b bendinin, 40 uncu ve 41 inci maddelerinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının temel ilkelerine, özellikle «Demokratik Hukuk Devleti» ilkesine ve 10 uncu maddesine, 11 inci ve 12 nci maddelerinin ikinci fıkralarına, 56 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarına, 68 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı oldukları ileri sürülmüş ve Anayasa'nın 149 uncu ve geçici 9 uncu maddelerine dayanılarak iptalleri istenilmiştir.

İlk inceleme :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi gereğince 11/3/1963 gününde yapılan ilk incelemede :

a) Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulunun 10/2/1963 günlü toplantısında Anayasa Mahkemesinde açılacak iptal dâvalarının konularını belli etmek ve gerekli işlemleri yapmak üzere Merkez Yönetim Komitesine yetki verilmesinin kararlaştırıldığı;

b) Merkez Yönetim Komitesinin 14/2/1963 günlü oturumunda iptal dâvası açılmak üzere karara bağlanan konular arasında 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun yukarıda belirtilen hükümlerinin de bulunduğu ve aynı kararlar Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'a bu hususlarda dâva açmak yetkisinin verilmiş olduğu;

c) Dâvanın 28/2/1963 gününde kaleme havale edilen M. Ali Aybar imzalı ve aynı tarihli dilekçe ile açıldığı;

d) Türkiye İşçi Partisinin dâvanın açılması sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsilcisi bulunduğu;

Görölmüş ve Türkiye İşçi Partisi Tüzüğü'nün 17 nci maddesinde belirtildiği üzere Merkez Yönetim Komitesinin Partinin en yüksek merkez organı olduğu ve bu durumda 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin 1 inci bendi hükmüne uygunluk bulunduğu üyelerden İsmail Hakkı Ülkmen, İbrahim Senil, Celâlettin Kuralmen ve Muhittin Gürün'in dâva açma kararının parti tüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca partinin en yüksek merkez organı olan Genel Yönetim Kurulunca ve üyelerden Şemsettin Akçoğlu'nun da Partinin en yüksek organı olan Büyük Kongrece verilmesi gerektiği yolundaki muhalefeleriyle ve oyçokluğu ile kararlaştırıldıktan sonra;

1 — Çeşitli kanunlarla ilgili hükümlerin iptalinin tek dilekçede istenilmesi dâvaların çözümlenmesini güçleştireceğinden her kanuna ilişkin hükümler için örnekler çıkartılarak ayrı dosyalar düzenlenmesine ve böylece dâvaların ayrılmasına oybirliği ile;

2 — Anayasa'nın 149 uncu ve geçici 9 uncu ve 44 sayılı ve 22/4/1962 günlü kanunun 21., 25., 26 ncı ve geçici 5 inci maddelerine uygun olarak açıldığı sonucuna varılan dâvanın esasının incelemesine oybirliği ile;

11/3/1963 gününde karar verilmiştir.

Esasın incelenmesi :

Dâvacı, her ne kadar Anayasa'nın 148 inci ve 44 sayılı Kanunun 29 uncu maddeleri gereğince sözlü açıklamalarının dinlenmesini istemişse de gerekli görülmediğinden sözü geçen hükümler uyarınca inceleme dosya üzerinde yapılarak dâvanın esasına ilişkin rapor, dâva dilekçesi ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hükümlerle dayanan Anayasa hükümleri, bunların gerekçeleri ve bunlarla ilgili Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüştüldü :

Dâvacının dayandığı Anayasa hükümleri :

Dâvacının dayanak olarak açıkladığı Anayasa hükümleri şöyledir :

«Madde 10 — Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Devlet, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır; insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.»

«Madde 11/2 — Kanun, kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz.»

«Madde 12/2 — Hiç bir kişiye, alıye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.»

«Madde 56/2, 3 — Siyasi partiler, önceden izin almadan kurulur ve serbestçe faaliyette bulunurlar.

Siyasi partiler, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.»

«Madde 68/1 — Otuz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.»

Demokratik hukuk devleti ilkesi :

Demokratik hukuk devletinin bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurulması Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının kabul ve ilanı ereklerinin-

den biri olarak Anayasa'nın başlangıç bölümünde açıklanmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 2 nci maddede belirtilen nitelikleri arasında demokratik hukuk devleti niteliği ayrıca yer almıştır.

Dava konusu hükümler :

1 — 25/5/1961 günlü ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrası :

Bu hüküm 20/2/1965 gününde yürürlüğe giren 533 sayılı ve 13/2/1965 günlü Kanunun 6 ncı maddesi ile davanın açılmasından sonra değiştirilmiştir. Böylece davanın sözü edilen hükme yönelmiş bölümünün konusu kalmadığından bunun üzerinde karar verilmesine yer olmamak gerekir.

2 — 306 sayılı Kanunun 11., 12 nci ve 13 üncü maddeleri :

306 sayılı Kanunun 11 inci maddesi şöyledir :

«Onbeş ilde tam aday göstermeyen siyasi partilerin durumu»

Madde 11 — Herhangi bir sebeple onbeş il çevresinde aday göstermemiş olan veya bu onbeş ilin herhangi birinde eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organlarına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından eksiklerin derhal tamamlanması ilzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilâtı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde, o siyasi parti, bütün seçim çevrelerinde, seçime katılma hakkını kaybeder»

Aynı kanunun 12 nci maddesi şöyledir :

«Onbeşten fazla ilde aday gösteren partilerin durumu :

Madde 12 — Siyasi partiler tarafından onbeşten fazla ilde aday gösterilmiş olmakla beraber, onbeş aşan seçim çevrelerinin bir veya bir kaçında, her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısından eksik aday gösterilmiş olması halinde, Yüksek Seçim Kurulunca o Partinin genel merkezindeki yetkili organlarına aday listelerinin tamamlanması ilzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilâtı bu tebliğden itibaren iki gün içinde, o çevrelerin listelerindeki eksikleri tamamlar. Aksi takdirde yukarıki madde hükmü saklı kalmak şartıyla, adayları eksik kalan seçim çevresinde o siyasi parti seçime katılma hakkını kaybeder»

Aynı Kanunun 13 üncü maddesi şöyledir :

«İtiraz üzerine meydana gelen eksikler :

Madde 13 — Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, Yüksek Seçim Kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksikler tamamlanır. Aksi takdirde yukarıki maddeler hükümleri, bu hallerde de uygulanır.»

Bu üç maddenin birbirlerine bağlı olması ve Anayasa'ya aykırılıkları ileri sürülen unsurlarında beraberlik bulunması dolayısıyla bir arada ele alınmıştır.

Davacı bu maddelerin Anayasa'ya aykırılığını iddia yolunda özetle, onbeş ilde tam aday göstermeyen ve Yüksek Seçim Kurulunun bildirmesine karşın eksikleri doldurmayan siyasi partilerin bütün seçim çevrelerinde; onbeşin dışındaki seçim çevrelerinde tam aday göstermeyen ve Yüksek Seçim Kurulunun bildirisine karşın eksikleri doldurmayan partilerin adayları eksik kalan seçim çevrelerinde seçime katılma hakkını kaybetmelerinin; itiraz üzerine meydana gelen eksiklerin doldurulmaması halinde de haklarında aynı hükümlerin uygulanmasının gelişmemiş partiler aleyhine gelişmiş partilere üstünlük tanımak olduğunu; partiler arasında ve seçimlerde eşitliği bozduğunu; partilerin serbestçe faaliyetinde bulunmalarını engellediğini; seçime serbestliğini daralttığını; böylece siyasi partilerin seçime girme hak ve hürriyetinin özüne dokunulduğunu ve demokratik hukuk düzeni ilkesine aykırı davranıldığını ileri sürmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası vatandaşlara seçme ve seçilme hakkını kayıtsız ve sınırsız olarak vermiş değildir. Tam tersine bu hakkı, ancak kanunda gösterilen şartlara uygun bulunması halinde tanımıştır. (Anayasa Madde 55) seçimlerin, serbest, eşit, gizli, tek dereceli ve genel oy ve açık sayım ve döküm esasları dışında kalan bütün şartları ve nitelikleri Kanun Koyucunun takdirine bırakılmış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere seçimlerde nisbi sistem yürürlüktedir. Böyle olunca da Kanun Koyucunun, en başta, bu sistemin gereklerini, seçmenin durumunu ve bu sistemle seçmen arasındaki ilişkileri gözönünde tutması lazım gelir. Nisbi seçim düzeninde önemli olan kişiler değil partilerdir. Oyların tümüne yakın sayısını partiler toplarlar. Seçmenin oyunu ko-

rumak ve değerlendirmek; bu nedenle de seçime girecek partilerde ve aday listelerinde belirli bir nitelik ve seviye aramak kanunun başlıca kaygısı ve ereği olmalıdır. Aksi halde bazı şüpheli, serüvenci kimselerin kimi seçim çevrelerinde parti adı altında bir takım kuruluşlar meydana getirmeleri, vaktin darlığının içyüzlerinin ortaya çıkmasına engel olmasından yararlanarak seçmenleri aldatmaları daima mümkündür. Böyle bir durumdan doğacak sonuçların basit aksaklık ve tedirginliklerden en ağır tehlikelere kadar derece derece bir çok sakıncaları olabilir.

İşte 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun söz gelimi 10 uncu maddesinin inceleme konusu dışında kalan (533 sayılı Kanunla değişik) son fıkrasında siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için kendi tüzüklerine göre ilk genel kongrelerini yapmış olmaları ve en az onbeş ilde en az altı ay önce il ve ilçe teşkilâtı kurmuş bulunmaları veya ilk genel kongrelerini yapmış olmak kaydıyla T. B. M. M. Birleşik Toplantısında gruba sahip olmaları ve teşkilâtı olsun veya olmasın en az onbeş ilin her birinde o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısına eşit sayıda aday göstermeleri şartının yer almasında yukarıda işaret edilen kaygı ve erek hâkimdir.

Aynı Kanunun 11 inci maddesinde onbeş ilde tam aday göstermeyen partiler, 12 nci maddesinde onbeşten fazla ilde aday gösterdiği halde adayları eksik olan partiler ve 13 üncü maddesinde itiraz üzerine adayları eksilen partiler hakkında ongorülmüş müeyyideler, 10 uncu maddenin son fıkrasında yer alan prensibin bir sonucu; seçime girecek partiler için kanunca şart kılınmış seviye ve niteliğin ve seçmen oylarının boşa gitmesini önleme kaygısının gereğidir.

İnceleme konusu maddelerdeki sınırlamaların Anayasa'nın 55 inci maddesinin son fıkrasının saklı tuttuğu esaslara dokunmadığı, yalnız kanun koyucunun takdirine bırakılmış hususları kapsadığı açıkça görülmektedir.

Davacının dayanak yaptığı öteki Anayasa hükümlerinin, konu ile olan ilgileri derecelerine gelince :

Seçme ve seçilme haklarını kullanacak kişiler için kanun nasıl bir takım şartlar ve nitelikler arıyorsa, seçime girecek siyasi partiler için de gerekli ölçüleri koymuş ve açıklamıştır. Bu ölçüler, ayırt etmeksizin, bütün partileri kapsamaktadır. Bir partinin ölçülerin işaretlediği seviyeye varmasını engelleyecek sınırlamalar da konulmuş değildir. Böyle olunca bir üstünlüğün, bir eşitsizliğin sözü edilemez. Herhangi bir partinin zamandan, tecrübelerden, geçmiş hizmetlerden, yahut kendi özelliğinden doğmuş bir üstünlüğü varsa, bu onun kazanılmış hakkıdır; böyle bir hakkın, hukuki eşitsizlik olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

Siyasi partilerin serbestçe faaliyette bulunacaklarına ilişkin hükmün (Anayasa : Madde 56/2) seçimle ilgili davranış ve işlemleri kapsadığı kabul edilemez. Çünkü Anayasa, yukarıda da değinildiği üzere, seçmeyi ve seçilmeyi hiç bir zaman serbest bir faaliyet saymamış; tersine bunun bir takım koşullara uygun bulunması gerektiğine ve koşulları da kanunun göstereceğine işaret etmiştir.

Anayasa (Madde : 56/3) siyasi partileri, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları saymaktadır. Böylesine yüce ve şerefli bir mevkiin, o oranda yüküm ve sorumluları olması gerekir. Partileri bu yüküm ve sorumluları karşılayacak niteliklere yöneltmek kanunların başlıca ereğidir. Şu duruma göre de Anayasa'nın 56 inci maddesinin üçüncü fıkrası, davacının iddia ettiği gibi, inceleme konusu hükümlerin iptallerine dayanak değil, ancak yürürlükte bulunmalarına gerekçe olabilir.

Seçime girecek siyasi partiler için belirli bir seviyeyi şart koşan hükümlerin, Anayasa'nın 68 inci maddesinin otuz yaşını doldurmuş Türklerin milletvekili seçilmelerine cevaz veren birinci fıkrasına dokunur bir yanı olmadığından bu fıkra üzerinde ayrıca durulmamıştır.

İnceleme konusu üç madde Anayasa'mızda insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzuru ve refahını gerçekleştirmek ve teminat altına almak ereklarıyla tanımlanan demokratik hukuk devleti düzenini zedeleyecek bir nitelikte değildir. Bunlar, dolayısıyla, millî dayanışmayı, ferdin ve toplumun huzurunu gerçekleştirmeye yönelmiş sayılabilecek hükümlerdir. Demokratik hukuk devleti düzeninin yapısında haklı bir yerleri olmak gerekir.

Yukarıdanberi yapılan açıklama ve tartışmalar, aynı zamanda, inceleme konusu hükümlerin hiç bir hak ve hürriyetin özüne dokunmamakta olduğu gerçeğini de ortaya koymaktadır.

Özetlenecek olursa : 306 sayılı Kanunun 11, 12 ve 13 üncü maddeleri Anayasa'ya aykırı değildir. Davanın bu maddelere yönelen bölümünün reddi gerekir. Üyelerden Şemsettin Akçağlı ret sonucuna katılmakla birlikte gerekçede ayrılmıştır.

3 — 306 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin 1 inci fıkrası

306 sayılı Kanununun 14 üncü maddesinin 1 inci fıkrası şöyledir :

Siyasi partilerin aday listeleri.

Madde 14 — «Siyasi partiler müşterek liste halinde aday göstere-
mezler»

Dâvacı, bu fıkranın Anayasa'ya aykırılığını iddia yolunda özetle, Anayasa'da partilerin müşterek liste ile seçimlere katılabilmelerine engel hukum bulunmadığını, 56 ncı maddede «serbestçe faaliyette bulunabilirler» denilmek suretiyle müşterek liste hakkının tanındığını ileri sürmektedir.

Yukarıda açıklandığı üzere Anayasa, seçme ve seçilme hakkının kullanılması için kanunla koşullar konulmasını öngörmüştür. (Madde 55/1) Şu duruma göre partilerin müşterek liste kullanılarak seçime katılabilmeleri konusunda dâvacının ileri sürdüğü gibi Anayasa'da engelleyici bir hüküm değil, cevaz verici bir hükmün aranması gerekir. Böyle bir hüküm de yoktur. Öte yandan koşullara bağlı bir hak olan seçimle ilgili işlem ve davranışların «serbestçe faaliyette bulunabilme» deyiminin kapsamına girdiği, daha önce de belirtildiği gibi, düşünülmez. Kaldı ki «serbestçe faaliyette bulunma» hükmü ile partilere diledikleri konularda ve alanlarda diledikleri gibi davranma özgürlüğü verilmiş değildir. Bu hüküm, ancak partilerin yasa içi çalışmalarında baskı ve engellerden uzak kalacaklarının işareti ve inancısıdır.

Yukarıda da değinildiği üzere seçimlerde nispi sistem yürürlükte değildir. Böyle olunca da kanun koyucunun en başta, bu sistemin gereklerini düşünmesi lâzım gelir. Nispi seçim düzeninde esas : Siyasi partilerdir, yani ayrı fikir ve program kümeleridir; bir başka deyimle, değişik fikir ve programların ayrı ayrı temsil edilmesidir. Partilerin müşterek oy listeleriyle seçime katılabilmeleri, kendi kişiliklerinin ve özelliklerinin inkârına varır ki, böyle bir sonuç parti kavramıyla ve nispi sistemle bağdaşmaz. Böyle bir yol büyük çoğunluğu kişilere değil partilere yönelen seçmen oylarının etkilerini bulmasını da engeller. Öte yandan nispi seçim düzeninde, dolayısıyla ve sonuç olarak karma liste zaten vardır. Bir de seçime girilirken karma listeye cevaz verilmesi bir çok sakıncalar doğurabilir. Görüldüğü gibi kanun koyucu bu maddeyi düzenlerken sadece Anayasa'nın kendisine bıraktığı takdir hakkını, o hakkın sınırları içinde, işin gereklerini ve memleketin durumunu gözönünde tutarak kullanmıştır.

Dâvacı bu maddenin de dâva dilekçesinde dayanak olarak gösterilen ve bu kararın başında yer alan Anayasa hüküm ve ilkelerinin tümüne aykırı olduğunu ileri sürmekte ise de aradaki ilişkiyi nasıl kurabildiğini açıklamadığından bunlardan konuyu ilgilendirmeyenler üzerinde ayrıca durulmamıştır.

Özetlenecek olursa, 306 sayılı kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası Anayasa'ya aykırı değildir. Dâvanın bu fıkraya yönelen bölümünün reddi gerekir.

4 — 306 sayılı kanununun 24 üncü maddesinin b bendi :

306 sayılı kanununun 24 üncü maddesinin b bendi şöyledir :

«b - Bağımsız adaylar için, yalnız bir bağımsız adayın adı basılı veya el ile yazılı oy pusulası,

kullanılır.»

Dâvacı, bu bendin Anayasa'ya aykırılığını iddia yolunda özetle, hükmün fertlere karşı partilere üstünlük tanıdığını, fertlerin serbestçe seçimlere katılma haklarını sınırladığını, otuz yaşını dolduran her Türkün milletvekili seçilebileceğini açıklayan Anayasa'nın 68 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı düştüğünü ileri sürmektedir.

Daha önce de değinildiği üzere Anayasa siyasi partileri, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları saymıştır. (Madde 56/3) Buna karşılık partilerin uyacakları esaslar da Anayasa'da açıklanmış, (Madde 57); tüzük, program ve faaliyetlerinin, insan hak ve hürriyetlerine dayanan demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği temel hükmüne uygun olması zorunluğu, gelir kaynaklarının ve giderlerinin hesabını verme yükümü bu esaslar arasında yer almıştır. Anayasa ayrıca partinin temelli kapatılması gibi çok ağır bir cezayı da öngörmekte bulunmuştur. (Madde 19/Son, 57/1)

Kişiliği ve niteliği böylece beliren siyasi parti müessesesi, nispi seçim sistemi kabul edilince, elbette ki seçim düzeninin temeli, mihreri olur ve kanun koyucunun seçim şartlarını bu duruma göre ayarlaması gerekir. Her parti bir fikir, program beraberliğinin ve bunları yürütmeye gücünün ifadesidir; nispi seçim de değeri olan budur. Nispi seçim düzeninde seçmen oylarının çoğu kişilere değil fikirlere, program-

lara yönelir; yönelmesi gereklidir. Bu yolda hükümler hazırlayarak seçimle ilgili olanlara yol gösterme görevi kanun koyucuya düşer. İnceleme konusu madde işte bu nitelikteki hükümlerden biridir.

Dâvacı, hükmün fertlere karşı partilere üstünlük tanıdığını ileri sürmektedir. Ancak niteliği aynı olanların arasında üstünlük söz konusu edilebilir. Belirli fikir ve programları gerçekleştirmek üzere, kanunların koyduğu yükümlerin ve müeyyidelerin çerçevesi içinde bir Anayasa müessesesi olarak toplu halde açık ve sürekli çalışma partileri seçimi kazanırlıktan başka ortaklaşa eylemleri olmayan ve ancak oy pusulası bastırmakta birleşmeyi düşünen kişiler kimesesi hiç bir zaman aynı nitelikte değildir. Başka başka koşullara bağlı bulunmaları da yerinde görülmemek gerekir. Esasen partilerle kişiler arasındaki fark aslında kanundan değil, teşkilatlanmış kimseleri tek kişilere daima üstün kılan hayatın gerçeklerinden doğmaktadır. Vatandaşların siyasi parti kurma hakları Anayasa teminatı altında olduğuna göre (Madde 56/1) bu alanda teşkilatlanmanın imkânlarından yararlanma herkese açıktır.

Hükmün, ileri sürüldüğü gibi, Anayasa'nın 68 inci maddesinin birinci fıkrasına dokunur bir yanı yoktur. Bu fıkra otuz yaşını doldurmuş Türklerin milletvekili seçilmelerine cevaz verir. Niteliği olan her Türk, bir siyasi partiye girerek, bağımsız kalarak, yahut bir parti listesinde bağımsız gibi yer alarak seçilme imkânlarını deneyebilir. Bağımsız adayların karma liste yapamamalarının bir vatandaşın milletvekili seçilmek üzere teşebbüste bulunmasına engel teşkil edemeyeceği ortadadır.

Anayasa'nın seçimlerde saklı tuttuğu, bir başka deyimle, kanun koyucunun takdirine bırakmadığı esaslardan (Serbest, eşit ... oy) (Madde 55/2) gelince :

Serbest oy esasına göre yapılan seçimde, seçmen oyunu baskıya, yasa dışı bir müdahaleye uğramadan kullanır. Serbest oy kavramının kapsamı budur; seçmenin dilediği biçimde, dilediği kimselere oy vermesi ve bundan da olumlu bir sonuç çıkması demek değildir. Seçmenin oyu, seçme ve seçilme hakkına ilişkin olarak kanunun koyduğu koşullara uygun ise hukum ve değer taşır. Tersini düşünmek seçimlerde kanunların yerini ereğini reddetmek olur ve böyle bir hal Anayasa hükümleri ile bağdaşmaz. Böyle olunca da inceleme konusu fıkranın serbest oy esasına aykırı bir yanı yoktur.

Eşit oy esasını yalnızca her seçmenin tek oya sahip olmasını hukme bağlamaktadır. Bu esas kimi seçmene bir kez, kimi seçmene bir kaç kez oy kullanma hakkının tanınmasına engeldir. Eşit oy kavramı içinde her oyun eşit etkiye ve sonuca varması gerektiği gibi bir görüşe de yer verilmesi mümkün değildir. Bir oyun etkisini ve sonucunu ancak oy sahibinin tutumu ve öteki oyların karşı etkileri belli eder. Görüldüğü gibi inceleme konusu hukum (Eşit oy) esasına da dokunmamaktadır.

Bir de bağımsız adaylara müşterek liste yapma imkânı verilirse sonucun ne olacağını düşünmek gerekir. Böyle bir durumda bağımsız adaylar, kanun partilerin seçime katılabilmeleri için bir takım sınırlamalar koyduğuna göre, çok daha elverişli bir durumda seçimlere girebilirler. Parti kurmayı uygun bulmayanlar, kapatılmış partilerden olanlar, kanunun öngörmediği teşkilâtı kuramayan veya kanuna uygun sayıda aday bulamayan partiler kaçamaklı olarak bu yoldan yararlanırlar. Kanunun partiler için koyduğu sınırlamalar işlemez olur. Seçim faaliyetleri, eşit koşullar altında yasa içi bir savaşa yerine karanlık, şüpheli yollara ve sonuçlara yönelir. Denge, kanunu sayan partiler aleyhine bozulur. Bu çeşit sakıncalardan daha bir çoğunu düşünmek ve saymak mümkündür.

Dâvacı, bu bendin de dâva dilekçesinde dayanak olarak gösterilen ve bu kararın başında yer alan Anayasa hüküm ve ilkelerinin tümüne aykırı olduğunu ileri sürmekte ise de, aradaki ilişkiyi nasıl kurabildiğini açıklamadığından bunlardan konuyu ilgilendirmeyenler üzerinde durulmamıştır.

Özetlenecek olursa : 306 sayılı kanununun 24 üncü maddesinin b) bendi Anayasa'ya aykırı değildir. Dâvanın bu bende yönelen bölümünün reddi gerekir. Üyelerden Asım Erkan, İbrahim Senil, Şeref Hocaoğlu, Salım Başol, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak ve Muhtut Gürün bu görüşe katılmamışlardır.

5 — 306 sayılı kanununun 40 inci maddesi :

Bu madde 20/2/1965 tarihinde yani inceleme konusu dâvanın açılmasından sonra yürürlüğe giren 533 sayılı ve 13/2/1965 günlü kanunun 11 inci maddesiyle yururlikten kaldırılmıştır. Böylece dâvanın sözü edilen hukme yöneltmiş bölümünün konusu kalmadığından bunun üzerinde karar verilmesine yer olmamak gerekir.

6 — 306 sayılı kanununun 41 inci maddesi :

Önce dâvanın bu maddeye yönelen bölümünün kapsamı üzerinde durulmuştur. Dâva dilekçesinde 41 inci madde tüm olarak iptah istenen

hükümler arasında gösterilmektedir. Ancak gerekçede «... kanununun 10, 11 inci ve mutaaakıp maddelerinin devamı olan ve onlarla ilgisi bulunan işbu madde de sırf daha evvel kurulmuş ve teşkilâtını tamamlamış partilere imtiyaz tanıdığından iptali gereklidir» denilerek dâva konusunun kapsamı aydınlatılmış ve sınırlandırılmıştır. Bu durum karşısında dâvanın ancak 41 inci maddenin siyasi partilerin ilçe seçim ve sandık kurulmasına üye göndermelerine ilişkin hukumunu kapsadığı sonucuna varılmış; üyelerden Şemsettin Akçoğlu bu görüşe katılmamıştır.

Dâva konusu hüküm şöyledir:

«Siyasi partilerin seçime katılma şartları hakkında 10 uncu maddede gösterilen hükümler saklı kalmak üzere;

Siyasi partilerin ilçe seçim kurullarıyla sandık kurullarına üye gönderilmeleri için 15 ilde il ve ilçe teşkilâtı kurmuş olmaları kâfidir.

Onbeş ilde sonraki seçim çevrelerinde ilçe teşkilâtlarının tamamlanmış olmasına bakılmaksızın teşkilâtı bulunan yerlerde de siyasi partiler ilçe seçim kurullarıyla sandık kurullarına üye göndermeye yetkilidirler»

Onbeş ilde il ve ilçe teşkilâtı kurmuş olma koşulunun bir üstünlük tanıma değil kanunun seçime girecek partiler için kabul ettiği belirli bir seviye ölçüsü olduğu ve Anayasa'ya aykırı bulunmadığı yukarılarda ayrıntılarıyla belirtildiğinden burada ayrıca bu konu üzerinde durulmamıştır. Esasen bu hukum 10, 11, 12. ve 13 üncü maddelerdeki prensibin mantıklı bir sonucudur. Seçime giremeyen, bir partinin, sandık ve seçim kurullarına üye göndermesi düşünülemez.

Sonuç:

1 — 25/5/1961 günlü ve 306 sayılı kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrası 13/2/1965 günlü ve 533 sayılı kanununun 6 ncı maddesiyle ve dâvanın açılmasından sonra değiştirilmiş olduğundan konusu kalmayan bu fıkraya yöneltilmiş dâva hakkında karar verilmesine yer olmadığına oybirliği ile;

2 — Aynı kanununun 11, 12. ve 13 üncü maddeleri Anayasa'ya aykırı olmadığından bu maddelere yöneltilmiş dâvanın reddine esasta oybirliği ile ve gerekçede üyelerden Şemsettin Akçoğlu'nun muhalefetiyle;

3 — Aynı kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrası Anayasa'ya aykırı olmadığından bu hukme yöneltilmiş dâvanın reddine oybirliği ile;

4 — Aynı kanununun 24 üncü maddesinin b) bendi Anayasa'ya aykırı olmadığından bu hukme yöneltilmiş dâvanın reddine üyelerden Asım Erkan, İbrahim Senil, Şeref Hocoğlu, Salım Başol, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak ve Muhittin Gurun'ün muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile;

5 — Aynı kanununun 40 inci maddesi 533 sayılı kanununun 11 inci maddesi ile ve dâvanın açılmasından sonra yururluktan kaldırılmış olduğundan bu maddeye yöneltilmiş dâva hakkında karar verilmesine yer olmadığına oybirliği ile;

6 — Aynı kanununun 41 inci maddesine yöneltilmiş dâvanın yalnız maddenin siyasi partilerin sandık ve ilçe seçim kurullarına üye göndermelerine ilişkin hukumunu kapsadığına üyelerden Şemsettin Akçoğlu'nun muhalefetiyle ve oyçokluğu ile ve hukum Anayasa'ya aykırı olmadığından bu hukme yöneltilmiş dâvanın reddine oybirliği ile;

Anayasa'nın 149, 152. ve geçici 9 uncu maddeleri gereğince 5/3/1965 gününde karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Lâtfi Akadlı	Asım Erkan	Şemsettin Akçoğlu	İbrahim Senil
Üye	Üye	Üye	Üye
İhsan Keçecioğlu	A Şeref Hocoğlu	Salım Başol	Celâlettin Kuralmen
Üye	Üye	Üye	Üye
Hakkı Ketenoğlu	Fazıl Uluocak	Avni Gıda	Ahmet Akar
Üye	Üye	Üye	Üye
Muhittin Gurun	Lâtfi Ömerbaş	Ekrem Tuzemen	

MUHALEFET ŞERHİ

Milletvekili seçiminde, bir seçim çevresi için bağımsız olarak adaylığını koymuş olanların müşterek oy pusulası kullanmalarında bir sakınca bulunmamaktadır.

Bağımsız adayların her birerlerinin ayrı ayrı oy pusulası hazırlamalarındaki külfetin bağımsız adaylar arasında paylaşarak Millet Meclisinde faydalı olacağı umulan kişilerin Meclis'e girmelerine imkân veren kolaylığa musaade edilmesi, Anayasa'nın 55 inci maddesinde öngörülen seçme ve seçilme hakkının kullanılmasını temin eder. Bu maddede bahsolunan (Kanunda gösterilen şartlara uygun olarak) deyimli ile zararlı davranışları önlemek amacı ile konulan sınırlamalar kastedilmştir.

Fertilere ve topluma zararı olmayan seçim faaliyetlerinin kayıtlanması, Anayasa'nın sözü geçen hukumuna aykırıdır.

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 24 üncü maddesinin (B) bendine taallük eden dâvanın reddine dair olan çoğunluk kararına bu sebeplerle muhalıfım.

Üye
Asım Erkan

MUHALEFET ŞERHİ

1 — 306 sayılı Kanununun 11, 12 ve 13 üncü maddeleri başlıbaşına bir hüküm ihtiva etmeyip 10 uncu maddenin ikinci fıkrasındaki (Onbeş ilin her birinde o çevrenin çıkaracağı sayıda aday gösterme) mecburiyetini koyan hukumun uygulanmasına taallük etmektedir. 11 inci maddede, onbeş ilde tam aday göstermeyen; 12 nci maddede, onbeşten fazla ilde aday göstermekle beraber onbeş aşan seçim çevrelerinin bir veya birkaçında eksik aday gösteren; 13 üncü maddede de, itiraz üzerinde adayları eksilen siyasi partilerin durumu ve eksiklerin ne suretle tamamlattırılacağı, tamamlanmazsa ne yapılacağı gösterilmiştir.

Dâvadan, sonra değişen 10 uncu madde hakkında karar vermeye mahal görülmediğine ve aynı hukum bu maddenin değişik şeklinde de yer aldığına göre 11, 12. ve 13 üncü maddeler hakkındaki dâvanın da aynı sonuca bağlanması gerekirdi. Böyle yapılmayıp, sadece 10 uncu maddeyi ilgilendirebilecek bir gerekçeye dayanılmasına muhalıfım.

2 — Dâvacı, 306 sayılı kanununun 41 inci maddesinin Anayasa'ya muhalefeti de, 10 uncu maddenin iptali hakkındaki talebinin bir devamı olarak ileri sürmüştür. Bunun neticesi olarak dâva konusu da, 10 uncu madde hükümlerini saklı tutan, 41 inci maddenin ikinci fıkrası hükmüdür.

İncelemenin, ikinci fıkra yemine, üçüncü ve dördüncü fıkralar üzerinde yapılmasına da muhalıfım.

Üye
Şemsettin Akçoğlu

MUHALEFET ŞERHİ

Anayasa'nın 55 inci maddesinde, vatandaşların, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme ve seçilme hakkına sahip oldukları yazılıdır. Anayasa Komisyonunun bu maddeye ilişkin gerekçesinde belirtildiği üzere, bu hak, «kişinin millet iradesine ve Devlet idaresine katılmasını sağlayan yolu teşkil etmektedir» Anayasa'nın kabul ettiği demokrasi ilkesinin gerçekleşmesi bu hakkın tam bir serbestlik ve eşitlik içinde kullanılmasına bağlıdır. Sozû geçen 55 inci maddede, kanunda gösterileceği bildiren şartların, bu esaslı zedelemeyecek şekilde tesbit edilmesi zorunludur. Tam serbestlik ve eşitlik kavramları, çoğunluk kararında belirtildiği gibi, sadece, oyların bir baskı ve mudahaleye uğramadan kullanılması ve her seçmenin tek oya sahip olması anlamında alınmamalıdır. Kişilerin seçime katılan partilerden dilediklerine veya bağımsız adaylardan, seçilecek milletvekili sayısına, uygun gördüklerine oy verebilmeleri ve bağımsız adaylar ile partiler arasında, seçilme şansını azaltacak nitelikte ayırım yapılmaması da bu kavramlar içerisinde düşünülmelidir. Aksi halde millet iradesi, kemali ile tecelli etmiş sayılamaz. 306 sayılı kanununun 24 üncü maddesinin, iptali istenen b) şeraitli bendi, oy serbestliğini ve eşitliğini hem seçme hem de seçilme bakımından bozmaktadır. Gerçekten bu bentte, milletvekili seçiminde bağımsız adaylar için, yalnız bir bağımsız adayın adı basılı veya el ile yazılı oy pusulası kullanılacağı açıklanmıştır. Yani bir seçmen, bağımsız adaylara -eğer bunlar birden fazla ise- oy vermek isterse bunlardan yalnız birisine oy verebilecek ve başka bir adaya veya partiye ayrıca oy veremeyecektir (Aynı kanununun 27/1 ve 3. maddesi ve 28 inci maddesinin son fıkrası). Bu hüküm, bir yandan, bağımsız adaylardan her birinin seçilme şansını zayıflatmaktadır. Zira, seçmenler, destekledikleri adayın alacağı oylardan, 306 sayılı kanununun 32 nci maddesinde sözlü edilen bir «seçim sayısı» ndan fazla oyların boşa gideceğini halbuki bir partiye oy verdiği takdirde her «seçim sayısı» karşılığında bir milletvekili seçmiş olacaklarını düşünecekler ve bu yüzden partilerden birine oy vermediği tercih edecek-

lerdir. Bu sonuç bağımsız adaylarla partiler arasında, seçilme şansı den-
gesini, birincilerin aleyhine bozmaktadır. Öte yandan aynı hukum, seç-
menlerin, kendi çevrelerinin çıkarabileceği milletvekili sayısınınca bağımsız
adaylara oy vermelerini yasaklamakla seçme serbestliğini, hakkın, özüne
dokunacak derecede, sınırlamış olmaktadır

306 sayılı Kanunun nispi seçim sistemini kabul etmiş olması, bu sınırlamayı haklı kılmaya yeter bir sebep değildir. Bağımsız adayların seçilmesini, nispi seçim yönünden sakıncalı sonuçlar doğuruyorsa kanunun bağımsız adaylığı onemesi gerekirdi. Bunu yapmadığına ve Anayasa'nın 55 nci maddesi karşısında bunu yapamayacağına göre, nispi seçimin gereklerine dayanarak söz konusu bent hukmunun savunmasını yapmak güçtür. Kaldı ki seçmenler, bu hükme rağmen, teker teker bağımsız adaylara oy vermek suretiyle yalnız bunların seçilmesini sağlayabilirler ve sakıncalı görülen sonuç gene de meydana gelebilir. Şu halde söz konusu bent hükmü, Anayasa'ya aykırı olmakla birlikte, güdülen amacı gerçekleştirilmeye yeterli değildir.

Çoğunluk kararında demildiği üzere, Anayasa'nın kurduğu demokratik düzen içinde siyasi partilere önemli bir yer verilmiştir. Ancak, bundan, Anayasa'nın kişilere, siyasi partilerden daha az önem verdiği anlamı çıkarılamaz. Demokratik düzenin temel unsuru kişidir ve Anayasa'nın başlıca hedefi, kişinin temel hak ve hürriyetlerini teminat altına almaktır. Seçim konusunda da siyasi partilerin kişilerden daha çok korunduklarını gösteren bir işaret Anayasa'da yoktur

Bu nedenlerle, 306 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin b işaretli bendinin, Anayasa'nın 55 nci maddesine aykırı olduğu kanısına vardığımdan, çoğunluk kararının bu bende ilşkin kısmına muhalıfım.

Üye

Ibrahim Senil

MUHALEFET ŞERHİ

1 — 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11, 12, 13, 14. ve 41 maddelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığını belirtmek üzere yukarıki kararda açıklanan gerekçeye katılmak mümkün değildir. Zira bu gerekçenin esasını, özetle :

(Seçimlerde nispi temsil sistemi yürürlükte olduğundan bu sistemin gereklerini gözetilmeden tutmak lazımdır. Nispi seçim düzeninde önemli olan kişiler değil, siyasi partilerdir. Seçime girecek partilerde ve aday listelerinde belirli bir nitelik ve seviye aramak kanunun başlıca kaygısı ve gereği olmalıdır. Aksı halde bazı şüpheli, serüvenci kimselerin kimi seçim çevrelerinde parti adı altında bir takım kuruluşlar meydana getirmeleri, vaktin darlığının iç yüzlerinin ortaya çıkmasına engel olmasından yararlanarak seçmenleri aldatmaları) kaygısı teşkil etmektedir.

Halbuki bir siyasi partinin; kanun gereğince kurularak hükmü şahsiyetini ıktisap ettikten ve hele ilk genel kongresini de yapmak suretiyle organlarını seçim yolu ile iş başına getirdikten sonra Anayasa'nın siyasi partilere tanıdığı haklardan kemâlile ve eksiksiz olarak faydalanması gerekir. Zira Anayasa'mız, partilerin teşkilâtının büyüklük veya küçüklüğüne göre farklı haklara sahip kılınabilecekleri yolunda herhangi bir izin vermiş değildir. Binaenaleyh kanun koyucunun siyasi partiler arasında, (Belirli bir nitelik ve seviye aramak maksadıyla) seçime katılmak hakkı bakımından herhangi bir fark yaratması; Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve aynı zamanda siyasi partilerin, (Demokratik siyasi hayatın vaz geçilmez unsuru oldukları) ve (Serbestçe faaliyette bulunacakları) kurallarını koyan 56 nci maddesi hükümlerine aykırı olur.

Bu itibarla 306 sayılı Kanunun 11, 12., 13., 14. ve 41 maddelerinin dâva konusu hükümlerinin Anayasa'ya uygun bulduklarını, kararda açıklanan sebeplere dayandırmak mümkün değildir.

Buna mukabil söz konusu 11, 12 ve 13. maddelerin hükümleri, seçim mücadelesinde, siyasi partilerin eşit duruma ve bir huzaya getirilmelerini sağlayıcı niteliktedir. Gerçekten bu hükümler, adaylarını eksik gösteren ve bunun neticesinde seçim mücadelesi sırasında, tam aday göstermiş bulunan diğer partilere nazaran farklı bir duruma geçmiş olan siyasi partileri, eşit duruma getirmek için kabul edilmişlerdir. Bir seçim çevresinde 15 adayla seçime giren bir partinin, bütün adaylarını seçtirmek için yapacağı çalışma ile aynı çevrede 1 veya 2 adayla seçime giren partinin yapacağı çalışmanın yoğunluğu, müşkülâtı, masrafi ve nihayet seçmen üzerinde gerekli etkiyi sağlama derecesi arasında farklar olacağı meydandadır. İşte söz konusu hükümler bu farkları giderici niteliktedir.

Diğer taraftan, istediği sayıda milletvekili adayı göstermenin siyasi partiler için bir hak olduğu kabul edilecek olursa bütün siyasi partilerin, uygun görmeleri halinde, bu yola başvurularını da olağan karşılamak

icabeder. Bütün siyasi partilerin bu haklarını kullandıkları, bir an için farz olunan, bir genel seçimin sonucunun ise, çeşitli seçim çevrelerinde çok sayıda milletvekilinin boş kalmasına ve boşlukların sayısının yeni seçim yapılmasını gerektirecek miktarlara ulaşmaması hallerinde bile yasama organının uzun müddet gereği gibi çalışmamasına veya boşluklar için yeni baştan seçime gidilmek suretiyle Devlete, oldukça ağır miktarda güdere ihtiyaç gösterecek yeni bir kulfet yükletilmesine sebep olacağı düşünülecek olursa böyle bir sistemin genel seçimden beklenen maksadın dışında ve hattâ ona aksi istikamette gelişmelere sebep olabileceği anlaşılmış olur.

Kaldı ki; sayılan bütün bu mahzurları önlemek için siyasi partilere bu maddelerle yükletilmiş olan mukellefiyetler, seçime katılma kararını almış bir siyasi parti için yerine getirilmesi imkânsız veya büyük zorlukları gerektiren bir ağırlıkta olmadığından, siyasi partilerin seçime girme serbestliklerini kökünden kaldıran nitelikte de değildir. Esasen kanun, bu konudaki müeyyidesini ihbara bağlamış, partilere eksikliklerini tamamlamaları için bir muhlet verilmesini ongormüş, bu tebligata rağmen eksikliklerini tamamlamamakta ısrar eden partileri seçime girmekten men etmiştir.

Gorülüyor ki bu hükümlerin, gelişmiş partilere üstünlük tanıdığı, partiler arasında eşitliği bozduğu, partilerin serbestçe faaliyette bulunmalarını engellediği, seçilme serbestliğini daralttığı ve bütüncüce partilerin seçime girme hak ve hürriyetlerinin özüne dokunduğu ve demokratik hukuk düzeni ilkesine aykırı bulunduğu yolunda dâvacı parti tarafından ileri sürülen iddialar yerinde değildir.

Aynı suretle 306 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin, siyasi partilerin ilçe seçim ve sandık kurullarına üye göndermelerine ilişkin hükmünün Anayasa'ya uygunluk nedenleri de, kararda ileri sürüldüğü gibi olmayıp yukarıda açıklanan sebeplere dayanmakta ve o sebeplerle seçimlere katılmayan siyasi partilerin ilçe seçim kurullarıyla sandık kurullarına üye gönderememeleri de tabii bulunmaktadır.

Diğer taraftan, nispi seçimde asıl olan, siyasi partilerin kendi tüzük ve programlar ile seçmen karşısına çıkarak seçime katılmalarıdır. Siyasi partilerin Anayasa teminatı altında bulunan haklarının esası da budur. İki veya daha çok partinin ortak liste halinde seçime katılmaları, Anayasa kuralına dayanan bir hak olmayıp, nadir hallerde başvurulduğu görülen bir seçim taktiği, istisnai bir yoldur. Partilerarası ortak liste yapılması onlenmekle, siyasi partilerin seçime girmeleri onlenmiş olmaz. Bu sebeple söz konusu takyid, Anayasa'nın 56, 57 nci maddelerinde yazılı siyasi partilerle ilgili kurulların özünü zedeleyen bir hüküm değil, seçim konusunda parti faaliyetlerinin normal ve demokratik ölçüler içerisinde düzenlenmesi niteliğindedir.

306 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin 1 inci fıkrası hükmünün de bu sebeplerle Anayasa'ya aykırı bir yönü yoktur.

Netice : 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11, 12, 13 maddeleri ile 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının ve 41 inci maddesinin (ilçe seçim kurulları ile sandık kurullarına siyasi partiler tarafından gönderilecek üyelerle) ilgili hukmunun iptali için açılmış olan dâvanın reddi hakkındaki karara, bu gerekçelerle katılmaktayız

2 — 306 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin b bendi, bağımsız bir adaya oy vermek isteyen seçmenin, yalnız bir tek aday hakkında oyunu kullanabileceğini hukme bağlamaktadır

Bu suretle seçmen, kendi seçim çevresinde seçilecek milletvekili sayısını ne olursa olsun, ancak bir tek bağımsız aday seçmeğe mecbur bırakılmakta, geri kalan milletvekillerini seçme hakkı elinden alınmaktadır

Mahkememiz yukarıdaki kararında, bu neticeyi doğuran hükmün Anayasa'ya uygun bulunduğunu, özetle şu gerekçeye dayandırmaktadır :

(Anayasa, siyasi partileri demokratik siyasi hayatın vaz geçilmez bir unsuru saymıştır. Buna karşılık da bir takım kayıtlara tabi tutmuş-
tur Nispi temsil sisteminin kabul edilmesiyyle siyasi partiler seçim düzeninin temel ve müherverni teşkil etmektedirler. Bu sistemde seçmen oylarının çoğunun kişilere değil fikirlere, programlara yönelmesi gerekmektedir. İşte söz konusu hüküm bu maksatları sağlayıcı niteliktedir. Bu hükmün, fertlere karşı siyasi partilere üstünlük sağladığı iddiası da yerinde değildir. Zira bunlar aynı nitelikte olmadıklarından ayrı şartlara tabi tutulmalarını yerinde görmek gerekir. Bu hükümde oy serbestliğini ve oy eşitliğini hozan bir cihet de yoktur. Zira serbest oy demek; seçmenin, baskıya, yasa dışı bir müdahaleye uğramadan oyunu kullanması demektir. Yoksa seçmenin dilediği seçimde, dilediği kimseye oy vermesi demek değildir. Eşit oy da, her seçmenin tek oya sahip olması demektir. Bu kavram içinde her oyun eşit etki ve sonuca varması gerektiği gibi bir görüşe yer verilmesi mümkün değildir.)

Halbuki Anayasa'mızın hükümleri karşısında, kararda tafsilâtlı bir surette açıklanmış olan yukarıdaki düşüncelere katılmak mümkün değildir.

Zira Anayasa'mız, vatandaşların seçme ve seçilme konularındaki haklarının, kanun koyucu tarafından kabul olunacak seçim sistemlerinin gereklerine göre daraltılabileceği hakkında açık veya kapalı hiç bir musaade vermemiştir.

Bu sebeple kabul olunan seçim sisteminin çoğunluk veya nispi temsil esasına dayandığı gerekçesiyle Anayasa'nın vatandaşlara tanıdığı seçme ve seçilme haklarında en ufak bir kısıntı yapılması mümkün değildir.

Bu bakımdan söz konusu 24 üncü maddenin b bendinin; bağımsız adaya oy vermek isteyen vatandaş, kendi seçim çevresinin çıkaracağı sayıda milletvekili seçme hakkından mahrum bırakan ve onu sadece bir tek adaya oy vermeğe mecbur tutan hükmüne, seçimlerde kabul edilmiş olan nispi temsil esasının bir gereği olmak üzere rıza göstermesi, seçmen vatandaştan istenemez. Kaldı ki iddia olunduğu gibi nispi temsil esası, teknik bakımdan da vatandaşın karma liste yapmasına mani olan bir sistem değildir. Nitekim nispi temsil sistemini, seçmenler tarafından yapılan karma liste ile birlikte uygulayan memleket de vardır.

Bu noktayı böylece belirttikten sonra söz konusu hükmün Anayasa karşısındaki durumunu inceleyelim :

Anayasa'nın 55 inci maddesinde :

(Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme ve seçilme hakkına sahiptir.

Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve doküm esaslarına göre yapılır) hükmü bulunmaktadır. Görülüyor ki Anayasa'mız seçme ve seçilme hakkını, siyasi partilere değil, vatandaşlara tanımıştır. Siyasi partiler, vatandaşın yerine geçerek seçim hakkını kullanan birer kurul olmayıp, aksine, bu hakkın gereği gibi kullanılabilmesi hususunda vatandaşa yardımcı, aydınlatıcı görev yapan ve kendi adaylarını seçmenin tercihine arzetmiş bulunan teşekküllerdir. Her ne kadar söz konusu 55 inci maddenin ilk fıkrası, vatandaşa tanıdığı seçme ve seçilme hakkını (Kanunda gösterilen şartlara uygun) olmakla nitelemiş ise de hemen onu takip eden fıkrada seçimlerin tabi olacağı ve kanunlarla değiştirilmeyecek kuralları da sıralamıştır. Bu kurallar arasında seçimlerin (Serbest) ve (Eşit) olacağı da yer almaktadır. Binaenaleyh seçim kanunlarına seçimlerin serbest ve eşit olarak yapılmasını engelleyici hükümler konulamaz.

Seçimlerin serbest olması demek, kararda ileri sürüldüğü gibi sadece seçmenin, baskıya, yasa dışı bir müdahaleye uğramadan oyunu kullanması demek değildir. Seçimlerin serbest olması demek, seçmen vatandaşın, milletvekili olma şartlarını taşıyan ve bu sıfatla kendisini seçime arzetmiş olan adaylardan dilediğini de seçebilmesi demektir. Bu bakımdan eğer seçmen vatandaş, bağımsız veya hangi parti listesinde olursa olsun kendi seçim çevresinden seçime katılmış olan adaylardan beğendiklerini, o çevreden çıkarılacak milletvekili sayısını geçmemek üzere istediği adede seçmiyorsa; ona; (Bağımsız aday seçersen ancak bir tane, parti adaylarından seçmek istersen ancak bir tek partinin, o da tüm adaylarını seçmek zorundasın.) yolunda bir mecburiyet yükletilmiş bulunuyorsa, ortada serbest bir seçimin mevcut olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Bu mecburiyet, ister kanun dışı baskı ve müdahalelerle seçmene yükletilmiş olsun, ister bir kanunla seçmenin irade serbestisine böyle bir baskı ve müdahale yapılmış bulunsun, netice aynıdır. Zira baskının ve müdahalenin kanunla yapılmış olmasının, neticede oyunu kullanmada seçmeni serbest bırakmayan bir seçime (Serbest seçim) niteliğini kazandıramıyacağı meydandadır.

Söz konusu 24 üncü maddenin b bendi hükmü, eşitlik ilkesine de açık surette aykırıdır.

Şüphesiz «eşitlik», kanuna göre seçmen sayılan her vatandaşın tek oya sahip olması demektir. Ancak bu tek oyların, kararın çoğunluk kısmında benimsenen düşüncenin aksine olarak, kanun karşısında birbirine eşit etki ve değerde olması da şarttır.

Zira bir kanun hükmü neticesi olmak üzere bir vatandaşın oyu faraza ancak bir milletvekili, diğer bir vatandaşın oyu da beş milletvekili seçebiliyorsa bu oyların arasında eşitlik olduğu nasıl iddia olunabilir?

24 üncü maddenin b bendi ise, bağımsız adaya oy vermek isteyen seçmeni ancak bir tek adaya oy vermek zorunluğunda bıraktığına, parti adaylarına oy vermek isteyen diğer bir seçmene ise o seçim çevresinin çıkaracağı sayıda adaya oy vermek hakkı tanıdığına göre seçmen oyları arasında yarattığı eşitsizlik meydandadır.

Bu hüküm, Anayasa'nın 68 inci maddesiyle otuz yaşını dolduran her Türk'e tanınmış olan milletvekili seçilme hakkını da, aşılması çok zor bir engelin arkasına itmektir.

Zira bu kısıtlama, bağımsız bir adaya oy vermek isteyen seçmeni, seçmek hakkına sahip bulunduğu diğer adaylara oy vermektan feragat etmeğe mecbur bırakmaktadır. Bıfarz 15 milletvekili çıkaracak bir seçim çevresinde oy kullanacak bir vatandaşın, bağımsız bir adaya oy verebilmesi için geri kalan 14 milletvekili adayına oy vermektan vaz geçmesi lâzım gelmektedir. Bu külfete katlanacak seçmen sayısının çok mahdut olacağı ve binnetice bağımsız olarak milletvekili seçilmenin, imkânsız değilse bile pek istisnai hal ve şartlarda mümkün olabileceği izah-tan varestedir.

Görülüyor ki bu hüküm, milletvekili seçilmek isteyen vatandaş be-hemahal bir siyasi parti listesine girmeğe mecbur bırakmakta ve dolayısıyla siyasi bir parti listesine girmek istemiyen ve doğrudan doğruya milletın reyine kendisini arzetmek isteyen vatandaşların seçilmek hak-larını da ellerinden almaktadır. Bu nitelikteki bir hükmün, Anayasa'nın 68 inci maddesiyle bağdaştırılması elbette mümkün değildir.

Mahkememizin kararında, seçmenin karma liste yapmasına izin ve-rilmesi halinde uygulamada bir takım karışıklıklar olacağı, siyasi partiler bakımından mahzurlar meydana geleceği ileri sürülerek söz konusu hük-mün yerinde olduğu savunulmaktadır.

Uygulamanın meydana getireceği müşkülât veya karışıklıklar veya siyasi partiler bakımından düşünülen mahzurlar yerinde olsa bile bu mü-lâhazalarla Anayasa'nın koyduğu kuralların bozulması ve bu kuralların vatandaşa tanıdığı temel hakların ozunun zedelenmesi mümkün değildir. Bu mahzurların; Anayasa'nın teminatı altında bulunan hakların ozlerine dokunacak derecede kısıtlanmalarına başvurulmaksızın, başka yollardan ve imkân nisbetinde önlenmelerine çalışılmalıdır.

Bu sebeplerle kararın bu maddeye ilişkin kısmına katılmıyoruz.

Üye Üye Üye
A Şeref Hocaoğlu Salım Başol Muhittin Gürun

MUHALEFET ŞERHİ

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 24 üncü maddesinin «b» bendinde (Bağımsız adaylar için yalnız bir bağımsız adayın adı basılı veya el ile yazılı oy pusulası) kullanılabilceği hükmü yer almıştır. Seç-men yalnız bir bağımsız adaya oy verebilecek ve başka bir bağımsız adaya veya partiye oy vermek imkânına sahip bulunamayacaktır. Böylece seçmenlerin kendi çevrelerinde çıkarabileceği milletvekili sayısınca ba-ğimsız adaylara oy vermeleri yasaklanmakta ve Anayasa'nın «55» inci maddesinde vatandaşlara sağlanmış bulunan seçme serbestisi bu hakkın özüne dokunacak derecede sınırlanmaktadır. Anayasa'da siyasi partilere önemli bir yer verilmiş olması, kişinin temel hak ve hürriyetlerinin özünün ihlâl edilmesi neticesini doğurmamak lâzımdır. Anayasa'nın «55» inci maddesindeki (Kanunda gösterilen şartlara uygun olarak) kaydı da (Seçme ve seçilme hakkı) nın özüne dokunmayacak nitelikteki şartlara hasredilmek icabeder. Bu sebeple sözü edilen «b» bendini Anayasa'nın «55» inci maddesine aykırı gördüğümden iptali gerektiği reyindeyim.

Üye
Celâlettin Kuralmen

KARARNAME

Karar Sayısı : 6/5205

14/7/1965 tarihli ve 651 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ilişik «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşma»nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 13/8/1965 tarihli ve 752.503-D III/4-402 sayılı yazısı üzerine, 244 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, Bakanlar Kurulunca, 4/9/1965 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI
C. GÜRSEL

Başbakan Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı Devlet Bakanı Devlet Bakanı
S. H. ÜRGÜPLÜ S. DEMİREL H. ATAMAN M. ALTINSOY

Devlet Bakanı Ş. İNAL	Adalet Bakanı I. KÖKNEL	Maliî Sa. Bakanı H. DAĞLI	İçişleri Bakanı I. GENEK
Dışişleri Bakanı H. İŞİK	Maliye Bakanı I. GÜRSAN	Milli Eğüt. Bakanı C. BİLGEHAN	Bayındırlık Bakanı O. ALP
Ticaret Bakanı M. ZEREN	Sağ ve Sos. Y. Bakanı F. SÜKAN	Çim. ve Tek. Bakanı A. TOPALOĞLU	Tarım Bakanı T. KAPANLI
Ulaştırma Bakanı K. YURDAKUL	Çalışma Bakanı İ. S. ÇAĞLAYANGİL	Sanayi Bakanı A. N. ERDEM	En. ve Ta. Kav. Bakanı M. TURGUT
Turizm ve Tanıtım Bakanı İ. H. AKDOĞAN	İmar ve İskân Bakanı R. İSKENDEROĞLU	Köy İşleri Bakanı M. KEBİR	

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşma

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti kendi ülkelerinde karşılıklı hava servislerini geliştirmek maksadıyla aşağıdaki anlaşmaya varmışlardır :

Madde — 1

1 Başka kayıt ve şartlar bulunmadıkça, Anlaşma metninde zikrolunan terimlerin ifade ettikleri manalar şunlardır :

- a) «Yetkili Makam» Türkiye Cumhuriyetinde Ulaştırma Bakanlığı, Federal Almanya Cumhuriyetinde Ulaştırma Nazırı; veya her iki Hükümetçe bu vazifeyi yapmağa yetkili kıldıkları beyan olunacak şahıs veya dairelerdir.
- b) «Ülke» bir devletin hakimiyeti altında bulunan arazi ile ona bitişik karasularıdır.
- c) «Hava Yolu İşletmesi» Âkit Taraflardan birinin diğerine Anlaşmanın 3 üncü maddesi gereğince ve yazılı olarak bildirdiği, hava seferlerini tedvir eden muessesedir. Hava Yolu İşletmesi, bu Anlaşmanın 2 nci maddesinin 2 nci fıkrası mucibince tesbit olunan hatlar üzerinde milletlerarası seyrüsefer faaliyetinde bulunacaktır.

2. «Hava Servisleri», «Milletlerarası Hava Servisleri» ve «Teknik İnış» terimleri hakkında 7 Aralık 1944 de Şikago'da imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşması'nın 96 ncı maddesi tatbik edilir.

Madde — 2

1. Âkit Taraflardan her biri, diğerine, Hava Yolu İşletmesinin milletlerarası hava servislerini yapabilmesi için ülkesi üzerinden uçmak, teknik inış yapmak ve ticari maksatla yani yolcu, yük ve posta ile 2 nci fıkraya göre tesbit edilecek hattın ülke dahilindeki noktalarına inmek ve kalkmak haklarını taniyacaktır.

2. Her iki Âkit Tarafça tâyin edilen Hava Yolu İşletmelerinin milletlerarası hava servisleri yapabilecekleri hatlar nota teatisi suretiyle bir yol cetveli halinde tesbit edilir.

Madde — 3

1. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit edilecek hatlarda derhal milletlerarası hava servislerine başlanabilmesi için :

a) 2 nci maddede yazılı hatlar kendisine verilmiş bulunan Âkit Tarafların bir veya muteaddit Hava Yolu İşletmesini yazılı olarak beyan etmiş ve,

b) Müsaadeyi verecek Âkit Tarafın hava servislerine başlanabileceğine dair müsaadeyi Hava Yolu İşletmesine veya işletmelerine bildirmiş olması lâzımdır.

2. Âkit Taraflardan müsaade verecek olanı 3 ve 4 üncü fıkralarda zikrolunan ihtirazi kayıtlar ve 11 inci maddedeki ihbar keyfiyeti tahakkuk ettirmek şartıyla, milletlerarası hava servislerinin başlanabileceğini derhal bildirecektir.

ABKOMMEN

zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der Türkischen Republik über den Luftverkehr

Die Bundesrepublik Deutschland und die Türkische Republik in dem Wunsche, den Luftverkehr zwischen ihren Hoheitsgebieten zu regeln, haben folgendes vereinbart :

Artikel — 1

(1) Im Sinne dieses Abkommens bedeuten, soweit sich aus dessen Wortlaut nichts anderes ergibt,

a) «Luftfahrtbehörde», in bezug auf die Bundesrepublik Deutschland den Bundesminister für Verkehr, in bezug auf die Türkische Republik das Verkehrsministerium oder in beiden Fällen jede andere Person oder Stelle, die zur Ausübung der diesen obliegenden Aufgaben ermächtigt ist;

b) «Hoheitsgebiet» in bezug auf einen Staat die der Staatshoheit dieses Staates unterstehenden Landgebiete und angrenzenden Hoheitsgewässer;

c) «Bezeichnetes Unternehmen» ein Luftverkehrsunternehmen, das ein Vertragsstaat dem anderen Vertragsstaat nach Artikel 3 schriftlich als das Unternehmen bezeichnet hat, das den internationalen Fluglinienverkehr auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Fluglinien betreiben soll;

(2) Die Begriffe «Fluglinienverkehr», «internationaler Fluglinienverkehr» und «Landung zu nichtgewerblichen Zwecken» haben für die Anwendung dieses Abkommens die in Artikel 96 des in Chicago am 7. Dezember 1944 unterzeichneten Abkommens über die Internationale Zivilluftfahrt festgelegte Bedeutung.

Artikel — 2

(1) Jeder Vertragsstaat gewährt dem anderen Vertragsstaat zur Durchführung des internationalen Fluglinienverkehrs durch die bezeichneten Unternehmen,

das Recht des Überflugs,

das Recht der Landung zu nichtgewerblichen Zwecken und das Recht des Ein- und Ausflugs zur Durchführung von

gewerblichem internationalen Verkehr mit Fluggästen, Post und/oder Fracht an den Punkten in seinem Hoheitsgebiet, die bei jeder nach Absatz 2 festgelegten Linie aufgeführt sind.

(2) Die Linien, auf welchen die bezeichneten Unternehmen der beiden Vertragsstaaten den internationalen Fluglinienverkehr zu betreiben berechtigt sind, werden in einem Fluglinienplan festgelegt, der durch Notenwechsel zu vereinbaren ist.

Artikel — 3

(1) Mit dem Betrieb des internationalen Fluglinienverkehrs auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien kann jederzeit begonnen werden, wenn

a) der Vertragsstaat, dem die in Artikel 2 Absatz 1 genannten Rechte gewährt sind, ein oder mehrere Unternehmen schriftlich bezeichnet hat, und

3. Akit Taraflardan her biri Hava Yolu İşletmesinden gerekli vesikaları talep ederek bu müessesenin milletlerarası hava servisleri faaliyeti sırasında kendi ülkesi içinde bu mevzu ile ilgili kanun ve nizamlara ne mertebe uygun bir vaziyette olduğunu tetkik hakkına sahiptir.

4. Akit Taraflardan her biri, diğer Akit Tarafça tâym edilen Hava Yolu İşletmesi mülkiyetinin esaslı kısmının ve fulli murakabesinin diğer Taraf tabiiyetinde bulunan hakikî ve hükmi şahısların elinde bulunduğu dair gereken deliller talep üzerine gösterilmediği takdirde, işbu Anlaşmanın 2 nci maddesindeki hakların kullanılmasını menedebilir.

Madde — 4

1. Hava Yolu İşletmesi, müsaade vermiş olan Akit Tarafın kanun ve nizamlarına veya bu Anlaşma hükümlerine riayet etmez yahut bunun tahmil ettiği taahhütleri yerine getirmese, Akit Taraflardan biri 3 üncü maddenin 2 nci fıkrası gereğince vermiş olduğu müsaadeyi iptal veya tahdit etmek hakkına sahiptir. Aynı hak 3 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında talep edilecek vesikalar ibraz edilmediği takdirde de kullanılabilir.

İşletmenin derhal durdurulmasını veya derhal tahdidini icap ettirecek kanuni zaruretlere mevcut olmadıkça, Akit Taraflardan her biri bu hakkını ancak 14 üncü madde gereğince yapılacak müsavere netice vermediği takdirde kullanabilir.

2. Akit Taraflardan her biri diğer tarafa evvelce tâym ve beyan ettiği Hava Yolu İşletmesini değiştirip yerine bir diğerini ikame ettiğini yazılı olarak beyan edebilir. Yeni Hava Yolu İşletmesi eski müesseseye tanınan bütün haklardan faydalanacak ve vebelerini yükleneciktir.

Madde — 5

Akit Tarafların girişe, gümrükten çıkışa, muhacerete, pasaporta, gümrüğe ve karantinaya taallük eden nizamlar gibi yolcu, mürettebat ve yükün ülkesi dahiline girmesi ve ülkesinden çıkması hususlarına muataallık kanun ve nizamları, ülkeye giriş ve ülkeden çıkışta veya ülkede buldukları sırada o yolcu, mürettebat ve yük hakkında tatbik olunur.

Madde — 6

Akit Taraflardan birinin diğer Tarafın Hava Yolu İşletmesinden Hava Meydanı vesair tesisler için talep ettiği ücret ve resimler, mumasıl milletlerarası servisler yapan kendi uçaklarından bu yolda almakta olduğu miktarı tecavüz edemez.

Madde — 7

Hava Yolu İşletmesinin yalnız milletlerarası hava servislerinde kullanacağı uçaklardan alınacak resim ve gümrük vergileri hakkında şu muafiyetler kabul edilmiştir :

1) Akit Taraflardan birinin bir Hava Yolu İşletmesine ait uçaklar ile bu uçaklarda bulunan işletme akaryakıtı, yağlama yağları, yedek parçalar, mutad teçhizat, bu taraf ülkesine giriş veya bu ülkeden çıkışta veya ülke üzerinde uçuşta gümrük resimleri, muayene ücreti veya diğer benzer resimlerden muaf tutulacaktır.

2) Birinci fıkrada zikrolunan uçaklardan sökülme suretiyle veya başka şekilde çıkarılan ve gümrük nezareti altında diğer Akit Taraf ülkesinde depo edilen ve bu kabil uçaklar için diğer Akit Taraf ülkesine gümrük nezareti altında getirilen ve orada depo edilen cihaz ve yedek parçalar bilâhare yine gümrük nezareti altında tekrar yerine takılmak suretiyle veya herhangi bir şekilde mezkûr ülke dışına çıkarılmaları şartıyla, 1 inci fıkrada musarrah resimlerden muaf tutulurlar. Diğer bir Hava Yolu İşletmesi deposundan gümrük nezaretinde alınarak yukarıda zikrolunan uçaklara takılan veya verilen cihazlar veya yedek parçalar aynı muafiyetten faydalanırlar.

3) Akit Taraflardan birinin gösterdiği bir Hava Yolu İşletmesine ait her türlü hava nakliye vasıtalarına hükümler hakkı cari olan diğer Akit Tarafın ülkesinde gümrük murakabesi altında alınıp milletlerarası servislerde kullanılacak işletme akaryakıtı ve yağlama yağları için bu maddelerin tabii tutuldukları millî gümrük resmî ve diğer millî

b) der Vertragsstaat, der die Rechte gewährt, dem oder den bezeichneten Unternehmen die Genehmigung erteilt hat, den Fluglinienverkehr zu eröffnen.

(2) Der Vertragsstaat, der die Rechte gewährt, wird vorbehaltlich der Bestimmungen der Absätze 3 und 4 und vorbehaltlich der Verständigung nach Artikel 11 die Genehmigung zum Betrieb des internationalen Fluglinienverkehrs unverzüglich erteilen.

(3) Jeder Vertragsstaat kann von einem bezeichneten Unternehmen des anderen Vertragsstaates den Nachweis verlangen, dass es in der Lage ist, den Erfordernissen zu entsprechen, die durch die Gesetze und Vorschriften des erstgenannten Staates für die Durchführung des internationalen Luftverkehrs vorgeschrieben sind

(4) Jeder Vertragsstaat kann einem bezeichneten Unternehmen des anderen Vertragsstaates die Ausübung der in Artikel 2 gewährten Rechte verweigern, wenn das Unternehmen nicht in der Lage ist, auf Verlangen den Nachweis zu erbringen, dass ein wesentlicher Teil des Eigentums an dem Unternehmen und seine tatsächliche Kontrolle Staatsangehörigen oder Körperschaften des anderen Vertragsstaates oder diesem selbst zustehen.

Artikel — 4

(1) Jeder Vertragsstaat kann die nach Artikel 3 Absatz 2 erteilte Genehmigung widerrufen oder durch Auflagen einschränken, wenn ein bezeichnetes Unternehmen die Gesetze und Vorschriften des die Rechte gewährenden Vertragsstaates oder die Bestimmungen dieses Abkommens nicht befolgt oder die daraus sich ergebenden Verpflichtungen nicht erfüllt. Das gleiche gilt, wenn der Nachweis nach Artikel 3 Absatz 4 nicht erbracht wird. Von diesem Recht wird jeder Vertragsstaat nur nach einer Konsultation nach Artikel 14 Gebrauch machen, es sei denn, dass zur Vermeidung weiterer Verstöße gegen Gesetze oder Vorschriften eine sofortige Einstellung des Betriebes oder sofortige Auflagen erforderlich sind.

(2) Jeder Vertragsstaat hat das Recht, durch schriftliche Mitteilung an den anderen Vertragsstaat ein bezeichnetes Unternehmen durch ein anderes zu ersetzen. Das neu bezeichnete Unternehmen geniesst die gleichen Rechte und unterliegt den gleichen Verpflichtungen wie das Unternehmen, an dessen Stelle es getreten ist.

Artikel — 5

Die Gesetze und Vorschriften eines Vertragsstaates über den Ein- und Ausflug von Fluggästen, Besatzungen oder Fracht eines Luftfahrzeuges nach oder aus seinem Hoheitsgebiet, wie z. B. Einreise-, Abfertigungs-, Einwanderungs-, Pass-, Zoll- und Quarantänevorschriften, sind durch oder in Bezug auf die Fluggäste, Besatzungen oder Fracht bei dem Ein- und Ausflug sowie während des Aufenthaltes im Hoheitsgebiet dieses Staates zu befolgen.

Artikel — 6

Die Gebühren, die in jedem Vertragsstaat für die Benutzung der Flughäfen und anderer Luftfahrteinrichtungen durch die Luftfahrzeuge eines bezeichneten Unternehmens des anderen Vertragsstaates erhoben werden, dürfen nicht höher sein als die Gebühren, die für inländische Luftfahrzeuge in gleichartigem internationalen Fluglinienverkehr erhoben werden.

Artikel — 7

Die Vertragsstaaten gewähren hinsichtlich der Luftfahrzeuge, die von einem bezeichneten Unternehmen des anderen Vertragsstaates ausschliesslich im internationalen Fluglinienverkehr verwendet werden, die folgenden Vergünstigungen :

1. Die von einem bezeichneten Unternehmen des einen Vertragsstaates verwendeten Luftfahrzeuge, die in das Hoheitsgebiet des anderen Vertragsstaates einfliegen und aus ihm wieder ausfliegen oder es durchfliegen, einschliesslich der an Bord befindlichen Treibstoffe, Schmieröle, Ersatzteile, Ausrüstungsgegenstände bleiben frei von Zöllen und sonstigen bei der Ein-, Aus- und Durchfuhr von Waren erhobenen Abgaben,

2. Ersatzteile und Ausrüstungsgegenstände, die aus den in Nummer 1 genannten Luftfahrzeugen im Hoheitsgebiet der anderen Vertragspartei unter Zollüberwachung ausgebaut oder sonst von Bord gebracht und dort gelagert werden, oder für diese Luftfahrzeuge in das Gebiet der anderen Vertragspartei unter Zollüberwachung eingeführt und dort gelagert werden, bleiben frei von den in Nummer 1 bezeichneten Abgaben, wenn sie unter Zollüberwachung in die genannten Luftfahrzeuge, eingebaut oder sonst an Bord genommen werden oder aus dem Gebiet jenes Landes auf andere Weise wieder ausgeführt werden.

Die gleiche Abgabefreiheit wird für solche Ersatzteile und Ausrüstungsgegenstände gewährt, die unter Zollüberwachung aus entsprech-

resimler babında millî veya en ziyade musaadeye mazhar olan milletin Hava Yolu İşletmelerine tatbik edilen usuller esas tutulacaktır. Âkit Taraflardan biri bu usulun tatbiki esnasında mezkûr eşyayı tabii tutuldukları millî resim ve diğer millî vergilerden muaf tutmazsa diğer Taraf kendi ülkesinde uçağa alınan işletme akaryakıtı ve yağlama yağlarını gümrük vergileri vesair millî resimlere tabii tutmak hakkını iktisap edecektir.

4) Birinci fıkrada zikrolunan uçaklarda yolcular ile murettebatın istihlâkı için bulundurulmuş yiyecek ve içecek maddeleri uçakların ara inişlerinde gümrük nezareti altında bulundurulması kabul olan hallerde, diğer Âkit Taraf ülkesinde gümrük vesair ithal, ihraç ve transit resimlerinden muaf olarak uçakta hemen kullanılmak üzere dağıtılabilecektir.

Madde — 8

1. Uçağın tescil edildiği Âkit Tarafca verilmiş veya hukumu tasdik edilmiş uçuşa elverişlilik vesikalari ile ehliyetname ve lisanslar diğer tarafta muteber sayılacaktır.

2. Âkit Taraflardan her biri kendi vatandaşlarına diğer bir devlet tarafından verilmiş ehliyetname ve lisansları kendi ülkesi üzerindeki uçuşlar için tanımamak hakkını mahfuz tutar.

Madde — 9

1. Âkit Taraflardan her biri diğer Tarafın Hava Yolu İşletmesine 2 nci madde mucibince tesbit olunacak hatları işletebilmesi için haklanıyete uygun ve eşit imkânlar sağlayacaktır.

2. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası mucibince tesbit edilecek hatlarda yapılacak milletlerarası hava servisleri sırasında Âkit Taraflardan birinin Hava Yolu İşletmesi, aynı hatlarda servis yapan diğer hava yolu işletmesinin menfaatlerini gözönünde bulunduracak ve kendi hava servisleri yüzünden karşı Tarafı muşkul vaziyete sokabilecek hareketlerden kaçınacaktır.

3. 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit edilecek hatlarda yapılacak milletlerarası hava servisleri, yükleme ve boşaltma hakkı her şeyden evvel kendi Hava Yolu İşletmesini teklif etmiş olan Âkit Tarafın ülkesine girip çıkacak muhtemel yolcu ve yük nakliyesi taleplerine uygun bir program hazırlanmasına hizmet etmelidir. Bu muessesenin 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit edilecek ve diğer Âkit Taraf ülkesindeki hatlar üzerindeki noktalar ile uçuncu bir devlet hudutları içindeki noktalar arasında servisler yapmak hakkı, milletlerarası hava servislerinin muntazam bir inkişafa mazhar olması gayesini gütmeli ve nakliyat için yapılacak teklif :

a) Hava Yolu İşletmesini teklif eden taraf ülkesine yapılacak yolcu ve yük nakliyatı ihtiyacına,

b) Transit olarak geçilecek mahallerdeki mahallî ve civar hava servisleri ihtiyacına ve,

c) Transit hava servisleri iktisadî işletmesi sistemine uygun olmalıdır.

Madde — 10

1. Hava Yolu İşletmeleri 2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit olunacak hatlarda faaliyete geçmeden en az bir ay evvel Âkit Taraflardan her birinin yetkili makamına ne şekilde faaliyete geçeceğini, kullanacağı uçak tiplerini ve tarifelerini bildirecektir. Bilâhare yapılacak herhangi bir değişiklik aynı kayda tabiidir.

2. Hava Yolu İşletmesinin 2 nci maddede tesbit olunan milletlerarası hava servislerinden ne gibi faydalar temin eylediğini istidlal maksadıyla talep edilmesi tabii telâkkî olunan istatistik, program vesair vesail Âkit Taraflardan birinin yetkili makamına talep edildiğinde bunlar diğer Taraf yetkili makamı marifetiyle temin ve irsal olunacaktır. Bu vesikalar, tesbit edilmiş hatlarda Hava Yolu İşletmesi tarafından nakledilen yolcu ve eşya ile bunların menşei ve muvasala yerleri hakkında sarılı bir fıkır edinmeye yarayacak bütün bilgiyi ihtiva edecektir.

henden Lagern anderer Luftfahrtunternehmen entnommen und in die genannten Luftfahrzeuge eingebaut oder sonst an Bord genommen werden.

3. Treibstoffe und Schmieröle, die unter Zollüberwachung im Hoheitsgebiet des anderen Vertragsstaates an Bord von Luftfahrzeugen eines bezeichneten Unternehmens genommen werden und in internationalen Fluglinienverkehr Verwendung finden, genießen hinsichtlich der Zölle und sonstiger nationaler Abgaben, mit denen diese Waren belastet sind, die gleiche Behandlung, die den nationalen Luftfahrtunternehmen oder den Luftfahrtunternehmen der meistbegünstigten Nation gewährt wird. Sollte ein Vertragsstaat in Anwendung dieses Grundsatzes keine Befreiung von den Zöllen und sonstigen nationalen Abgaben, mit denen diese Waren belastet sind, gewähren, hat auch der andere Staat das Recht, für die in seinem Hoheitsgebiet an Bord genommenen Treibstoffe und Schmieröle Zölle und die sonstigen nationalen Abgaben zu erheben.

4. Die an Bord der in Nummer 1 genannten Luftfahrzeuge eingebrachten Nahrungs- und Genussmittel, die zum Verbrauch durch die Fluggäste und Besatzungsmitglieder bestimmt sind, dürfen im Hoheitsgebiet des anderen Vertragsstaates frei von Zöllen und sonstigen bei der Ein-, Aus- und Durchfuhr von Waren erhobenen Abgaben zum alsbaldigen Verbrauch an Bord ausgegeben werden, soweit die Luftfahrzeuge bei Zwischenlandungen ständig zollamtlich überwacht werden können.

Artikel — 8

(1) Lufttüchtigkeitszeugnisse, Befähigungszeugnisse und Erlaubnisscheine, die von dem Vertragsstaat, in dem das Luftfahrzeug eingetragen ist, ausgestellt oder als gültig anerkannt worden sind, werden von dem anderen Vertragsstaat als gültig anerkannt.

(2) Jeder Vertragsstaat behält sich das Recht vor, den Befähigungszeugnissen und Erlaubnisscheinen, die einem seiner Staatsangehörigen von einem anderen Staat ausgestellt sind, für Flüge über seinem Hoheitsgebiet die Anerkennung zu verweigern.

Artikel — 9

(1) Den bezeichneten Unternehmen jedes Vertragsstaates ist in billiger und gleicher Weise Gelegenheit zu geben, den Betrieb auf jeder der nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien durchzuführen.

(2) Bei dem Betrieb des internationalen Fluglinienverkehrs auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien hat ein bezeichnetes Unternehmen eines Vertragsstaates auf die Interessen eines bezeichneten Unternehmens des anderen Vertragsstaates Rücksicht zu nehmen, damit der ganz oder teilweise auf den gleichen Linien von diesem Unternehmen betriebene Fluglinienverkehr nicht ungebührlich beeinträchtigt wird.

(3) Der internationale Fluglinienverkehr auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien soll vor allem dazu dienen, ein Beförderungsangebot bereit zu stellen, das der voraussehbaren Verkehrsnachfrage nach und von dem Hoheitsgebiet des Vertragsstaates entspricht, der das Unternehmen bezeichnet hat. Das Recht dieses Unternehmens, Beförderungen zwischen den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten, im anderen Vertragsstaat gelegenen Punkten einer Linie und Punkten in dritten Staaten auszuführen, ist im Interesse einer geordneten Entwicklung des internationalen Luftverkehrs so auszuüben, dass das Beförderungsangebot angepasst ist.

a) an die Nachfrage nach Verkehrsmöglichkeiten von und nach dem Hoheitsgebiet des Vertragsstaates, der das Unternehmen bezeichnet hat,

b) an die in den durchflogenen Gebieten bestehende Verkehrsnachfrage unter Berücksichtigung der örtlichen und regionalen Linien,

c) an die Erfordernisse eines wirtschaftlichen Betriebes der Fluglinien des Durchgangsverkehrs.

Artikel — 10

(1) Die bezeichneten Unternehmen teilen den Luftfahrtbehörden beider Vertragsstaaten spätestens einen Monat vor Beginn des Betriebes auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien die Art des Betriebes, die vorgesehenen Flugzeugmuster und die Flugpläne mit. Das gleiche gilt für später Änderungen.

(2) Die Luftfahrtbehörde des einen Vertragsstaates wird der Luftfahrtbehörde des anderen Vertragsstaates auf deren Ersuchen alle regelmässigen oder sonstigen statistischen Unterlagen der bezeichneten Unternehmen übermitteln, die billigerweise angefordert werden können, um das auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien von einem bezeichneten Unternehmen des erstgenannten Vertragsstaates bereitgestellte Beförderungsangebot zu überprüfen. Diese Unterlagen haben alle Angaben zu enthalten, die zur Feststellung des Umfangs sowie der Herkunft und Bestimmung des Verkehrs erforderlich sind.

Madde — 11

2 nci maddenin 2 nci fıkrası gereğince tesbit olunacak hatlara ait yuk ve yolcu ücret tarifesi hazırlanırken işletme masrafları, makul bir kâr haddi, çeşitli hatların hususiyetleri ve aynı hatlarda tamamen veya kısmen faaliyette bulunmakta olan diğer Hava Yolu İşletmelerinin tatbik etmekte olduğu tarifeler gözönünde bulundurulacaktır.

Tarife esasları tesbit olunurken aşağıdaki fıkraların hükümlerine uygun şekilde hareket edilecektir.

1) Ücret tarifeleri her hava hattı için ve imkân nisbetinde alakalı hava yolu işletmelerinin anlaşmaları ile hazırlanacaktır. Bu muesseseler Milletlerarası Hava Nakliyat Birliğinin (IATA) tarife tanzimi için vazetmiş olduğu kaidelere göre hareket etmeli veya aynı hatlar üzerinde tamamen veya kısmen faaliyette bulunmakta olan bir üçüncü devlet hava yolu işletmesi ile aralarında ve imkân varsa doğrudan doğruya istişarelerde bulunmalıdırlar.

2) Bu şekilde hazırlanan tarifeler yürürlüğe girmesi derpiş olunan müddetten en az bir ay evvel tasdik edilmek üzere Âkit Taraflardan her birinin yetkili makamına sunulmalıdır. Hususi hallerde, bu makamın muvafakatı alınmak şartıyla mezkûr müddet daha da kısaltılabilir.

3) Hava Yolu İşletmeleri arasında 1 inci fıkrada zikrolunan şekilde bir anlaşmaya varılamadığı veya 2 nci fıkrada zikrolunan şekilde Âkit Taraflardan biri kendisine tasdik için sunulan tarifeyi kabul etmediği takdirde her iki Âkit Tarafın yetkili makamları aralarında anlaşarak, hakkında anlaşmaya varılmayan tarifeyi tesbit ederler.

4) Âkit Devletlerin yetkili makamları 3 üncü fıkraya gereğince anlaşamayacak olurlarsa 15 inci madde ahkâmı tatbik olunur. Hakem kararı mevcut olmadığı müddetçe muvafakatını bildirmemiş olan Âkit Taraf daha evvel mevcut bulunan ücret tarifelerinin mer'iyette kalmasını karşı Taraftan talep etme hakkına maliktir.

Madde — 12

Her iki Âkit Tarafa umumî ve çok taraflı bir hava münakale anlaşmasına iltihak edilir ve bu Anlaşma mer'iyete konursa çok taraflı anlaşma hükümleri ruçhan kazanır. Böyle çok taraflı anlaşma hükümlerini ne derece değiştireceği, itmam veya lağvedebileceği ciheti işbu Anlaşmanın 14 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde mutalâa edilir.

Madde — 13

İşbu Anlaşmanın tatbik ve tefsiri hususunda sıkı işbirliği, teminî maksadıyla Âkit Tarafların yetkili makamları icabı halinde aralarında fikir teatisinde bulunurlar.

Madde — 14

Âkit Taraflardan her biri dilediği zaman bu Anlaşmanın veya uçuş hatlarının tefsiri, tatbik veya tadilî hususunda müşavere edilmesini teklif edebilir. Bu toplantı talebinin karşı Tarafa virudundan itibaren iki aylık bir müddet içinde yapılmalıdır.

Madde — 15

1 Bu Anlaşmanın tatbik veya tefsiri hususunda çıkabilecek anlaşmazlık, 13 ve 14 üncü maddelere göre halledilemediği takdirde, Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine bir hakem heyetine havale edilir.

2 Kurulmasına luzum hasil olan hakem heyeti Âkit Taraflarca tâyin edilecek birer âza ile bunların kendi aralarında üçüncü bir devletten reis olarak alınmasını kararlaştıracakları bir zatın huzuru ile teşekkül eder. Âkit Taraflardan birinin hakem heyeti kurulmasını talep ettiği tarihten itibaren iki ay zarfında hakem heyeti âzalarının isimleri bildirilmediği veya tâyin olunan hakem heyeti âzaları aralarında tâyin edecekleri reis için bir aylık zaman içinde bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, Âkit Taraflar diğer bir şekil üzerinde mutabik kalamazlar ise, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Reisine muracaatla gerekli tâyinin yapılması talep edilir. Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Reisinin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olması veya diğer bir sebeple manî bulunması halinde, vekiline muracaat edilir.

Artikel — 11

Die Tarife, die auf den nach Artikel 2 Absatz 2 festgelegten Linien für Fluggäste und Fracht anzuwenden sind, werden unter Berücksichtigung aller Umstände, wie der Kosten des Betriebes, eines angemessenen Gewinns, der besonderen Gegebenheiten der verschiedenen Linien und der von anderen Unternehmen, welche die gleiche Linie ganz oder teilweise betreiben, angewendeten Tarife festgesetzt. Bei der Festsetzung soll nach den Bestimmungen der folgenden Nummern verfahren werden :

1 Die Tarife werden, wenn möglich, für jede Linie durch Vereinbarung der beteiligten bezeichneten Unternehmen festgesetzt. Hierbei sollen sich die bezeichneten Unternehmen nach den Beschlüssen richten, die auf Grund des Tariffestsetzungsverfahrens des Internationalen Luftverkehrsverbandes (IATA) angewendet werden können, oder die bezeichneten Unternehmen sollen sich nach einer Beratung mit den Luftverkehrsunternehmen dritter Staaten, welche die gleiche Linie ganz oder teilweise betreiben, wenn möglich unmittelbar untereinander verständigen.

2. Die auf diese Weise festgesetzten Tarife werden den Luftfahrtbehörden beider Vertragsstaaten spätestens einen Monat vor dem in Aussicht genommenen Inkrafttreten der Tarife zur Genehmigung vorgelegt. Dieser Zeitraum kann in besonderen Fällen verkürzt werden, wenn die Luftfahrtbehörden damit einverstanden sind.

3 Kommt zwischen den bezeichneten Unternehmen eine Einigung nach Nummer 1 nicht zustande oder erklärt sich ein Vertragsstaat mit dem ihm nach Nummer 2 zur Genehmigung vorgelegten Tarifen nicht einverstanden, so sollen die Luftfahrtbehörden der beiden Vertragsstaaten die Tarife derjenigen Linien oder Linienteile, für die eine Übereinstimmung nicht zustande gekommen ist, durch Vereinbarung festsetzen.

4. Kommt zwischen den Luftfahrtbehörden der beiden Vertragsstaaten eine Vereinbarung nach Nummer 3 nicht zustande, so findet Artikel 15 Anwendung. Solange der Schiedsspruch nicht ergangen ist, hat der Vertragsstaat, der sich mit einem Tarif nicht einverstanden erklärt, das Recht, von dem anderen Vertragsstaat die Aufrechterhaltung der vorher in Kraft befindlichen Tarife zu verlangen.

Artikel — 12

Tritt ein von beiden Vertragsstaaten angenommenes allgemeines Luftverkehrsabkommen in Kraft, so gehen dessen Bestimmungen vor. Erörterungen über die Feststellung, inwieweit ein mehrseitiges Abkommen dieses Abkommen aufhebt, ändert oder ergänzt, finden nach Artikel 14 dieses Abkommens statt.

Artikel — 13

Zwischen den Luftfahrtbehörden der Vertragsstaaten findet nach Bedarf ein Meinungsaustausch statt, um eine enge Zusammenarbeit in allen die Anwendung und Auslegung dieses Abkommens berührenden Angelegenheiten herbeizuführen.

Artikel — 14

Zur Erörterung der Auslegung, Anwendung oder Änderungen dieses Abkommens oder des Fluglinienplans kann ein Vertragsstaat jederzeit eine Konsultation beantragen. Diese beginnt innerhalb einer Frist von zwei Monaten nach Eingang des Antrags.

Artikel — 15

(1) Soweit eine Meinungsverschiedenheit über die Anwendung oder Auslegung dieses Abkommens nicht nach den Artikeln 13 oder 14 beigelegt werden kann, ist sie auf Antrag eines Vertragsstaates einem Schiedsgericht zu unterbreiten.

(2) Das Schiedsgericht wird von Fall zu Fall in der Weise gebildet, dass jeder Vertragsstaat ein Mitglied bestellt und diese sich auf den Angehörigen eines dritten Staates als Obmann einigen. Werden die Mitglieder nicht innerhalb von zwei Monaten, der Obmann nicht innerhalb von drei Monaten bestellt, nachdem ein Vertragsstaat seine Absicht, das Schiedsgericht anzurufen, bekanntgegeben hat, oder können die Mitglieder sich nicht innerhalb eines Monats auf einen Obmann einigen, kann in Ermangelung einer anderen Vereinbarung jeder Vertragsstaat den Präsidenten des Rates der Internationalen Zivilluftfahrt-Organisation bitten, die erforderlichen Ernennungen vorzunehmen. Für den Fall, dass der Präsident die Staatsangehörigkeit eines der beiden Vertragsstaaten besitzt oder aus anderem Grunde verhandelt ist, soll sein Stellvertreter im Amt die erforderlichen Ernennungen vornehmen.

3. Akit Taraflardan herbiri kendi tayıv ettiği âzanın masraflarını ve diğer masrafların yarısını kabul eder. Akit Taraflar arasında bu hususta başkaca verilmiş bir karar yoksa, hakem heyeti muzakere usulünü kendisi tesbit eder.

4. Hakem heyeti, ihtilâfı, tarafları anlaşırma yolu ile halledemez ise, rey çoğunluğu ile karar verir. Akit Taraflar hakem heyetinin vereceği kararlara itiba edeceklerdir.

Madde — 16

Akit Taraflardan herbiri bu Anlaşmayı her zaman feshedebilir Anlaşma, fesh ihbarının diğer Akit Tarafa ulaştığı tarihten bir sene sonra feshedilmiş sayılır.

Madde — 17

Bu Anlaşma, bilâhare yapılacak değişiklikler ve Anlaşmanın 2 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince teati olunacak notalar Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtına (ICAO) bildirilerek tescil ettirilecektir.

Madde — 18

1 İşbu Anlaşma tasdik olunacaktır. Tasdiknameler mümkün olduğu kadar suritle Bonn şehrinde teati olunacaktır.

2 Anlaşma, tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonra yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma 5 Temmuz 1957 tarihinde Ankara şehrinde Türkçe ve Almanca olarak ve her iki metin aynı derecede muteber olmak üzere ikışer nüsha halinde tanzim ve imza edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına
Melih Esenbel

Federal Almanya Cumhuriyeti
Hükümeti adına
Dr. Fritz Oellers
Werner Kreipe

(4) Das Schiedsgericht entscheidet, wenn ihm eine gütliche Regelung der Meinungsverschiedenheiten nicht gelingt, mit Stimmenmehrheit Die Entscheidungen sind bindend.

(3) Jeder Vertragsstaat trägt die Kosten seines Mitgliedes. Die übrigen Kosten werden von beiden Vertragsstaaten zu gleichen Teilen getragen. Im übrigen regelt das Schiedsgericht sem Vertafren selbst.

Artikel — 16

Jeder Vertragsstaat kann dieses Abkommen Jederzeit kündigen. Das Abkommen endigt ein Jahr nach Eingang der Kündigung bei dem anderen Vertragsstaat.

Artikel — 17

Dieses Abkommen, alle seine Änderungen und Jeder Notenaustausch nach Artikel 2 Absatz 2 und Artikel 14 Absatz 3 werden der Internationalen Zivilluftfahrt-Organisation (ICAO) zur Registrierung mitgeteilt.

Artikel — 18

(1) Dieses Abkommen bedarf der Ratifizierung. Die Ratifikationsurkunden werden sobald wie möglich in Bonn ausgetauscht.

(2) Das Abkommen tritt einen Monat nach Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft.

Geschehen zu Ankara am 5 Julh 1957 in zwei Urschriften, jede in deutscher und türkischer Sprache, wobei jeder Wortlaut gleichermassen verbindlich ist.

Für die Bundesrepublik Deutschland Für die Türkische Republik.
Dr. Fritz Oellers Melih Esenbel
Werner Kreipe

İLANLAR

Petrol Dairesi Reisliğinden :

Mobil Exploration Mediterranean Inc. Şirketi, V No lu Sırt bölgesinde sahip bulunduğu AR/MEM/74 hak sıra numaralı petrol arama ruhsatnamesi hudutları dahilinde sondaj yeri olarak kullanılmak üzere Sırt Vilâyeti, Beşiri Kazası, Barınç Koyunda bulunan 118 numaralı parselin 13 000 metrekarelik kısmı üzerinde anlaşma suretiyle kullanma hakkı tesis ettiğini 16/10/1965 tarihli dilekçesi ile bildirilmiş olduğundan keyfiyet Petrol Nizamnamesinin 25 inci maddesinin 2 nci fıkrası mucibince ilân olunur.

7305

Çardak Asliye Ceza Hâkimliğinden :

963/49

GAİBE İHTAR

Emniyeti sustimal suçundan sanık Demzli Şıran Köyden olup Demzli İli Bada Koyunda oturur ve su işlerinde işçi Hasan oğlu 1938 doğumlu Suleyman Demirayak hakkında açılan âmme dâvasının mahkememizde yapılmakta olan açık duruşması sırasında :

Mahkememizden verilen 19/3/1963 tarih ve 962/21 esas ve 963/45 karar sayılı hükmün C. Savcılığının temyizi üzerine Temyiz Mahkemesi 6 nci Ceza Dairesinin 31/5/1963 tarih ve 3227-3116 sayılı ilâmı ile sanığa isnat olunan suç mahiyeti itibarıyla 218 sayılı Af Kanununun şumultü dışında olduğundan bahusie bozulmasına karar verilmiş olup bozma kararı bütün aramalara rağmen bulunmayan ve meskeni belli olmayan hâdisenin müştekisi Denizli Dükkânönü Mahallesinden Salım oğlu 1332 doğumlu Pipolu Ahmet, namı ile maruf Ahmet Köşeler'e tebliğ edilemediğinden duruşmanın bırakıldığı 7/12/1965 Salı günü saat 9,05 de Çardak Asliye Ceza Mahkemesinde, isbatı vücut etmesi veya meskenini bildirmesi 7201 sayılı Kanun hükümlerine tevfikân ilânen tebliğ olunur.

7309

Tarsus 2 Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

963/1078

Dâvacı Cansen Kesmen ve arkadaşları vekili Avukat Mustafa Boro tarafından dâvalı İzzet Çalışır ve arkadaşları aleyhine açılan kadaastro tesbiti iptali dâvasının yapılan duruşmasında :

Dâvalılardan Elife kızı namına çıkarılan davetiyenin gönderilen adreste bulunmadığından bilâ ikmal iade edilmiş olup davetiye Resmî Gazete'de ilân edilmiş olduğundan dâvalıya çıkarılan gıyap kararının Resmî Gazete ile ilânına ve duruşmanın 15/11/1965 Pazartesi günü saat 10 a talikine karar verilmiştir.

Mezkûr gün ve saatte mahkemeye gelmediğiniz bir vekille kendinizi temsil ettirmedığınız takdirde gıyap kararı yerine kaim olmak üzere ilân olunur.

7314

Göhlisar Tapulama Hâkimliğinden :

Göhlisar Kazasının İshak Köyü Armutarası mevkiindeki 179-180-181 parsel No lu tarlalar ölü Osman ağa vereseleri adına tesbit edilmiş, dâvacılar tarafından itiraz edilmiş, itiraz ve dâva yerinde görülerek tesbitin iptaline ve 179 parselin Hilmi Ekinci adına, 180 parsel No. lu tarlanın Zübey'de Sanlı, 181 parsel No. lu tarlanın Gülşar Ekinci adlarına tesbit ve tesciline karar verilmiş olmakla, dâvalı ölü Osman ağa vereselerini tanıyan olmadığından karar özetinin ilânen tebliği gerektiğinden 15 gün içinde ölü Osman ağa vereseleri kanun yoluna başvurmaları aksi takdirde hukmün kesinleşeceği tebliğ yerine kaim olmak üzere ilânen tebliğ olunur.

7315

Millî Savunma Bakanlığında :

Millî Savunma Bakanlığı 10 adet F modülasyonlu VHF telsiz alıcı ve verici cihazları için teklif kabul edecektir. Takribî keşif bedeli ikiyüz bin Türk lirasıdır.

İsteklilerin NATO ihalelerine girme belgesini haiz olmaları şarttır. Evvelce 3030 2/64 referans numarası ile ihaleye çıkarılmış olan bahis konusu iş iptal edilerek yeniden ihaleye konduğundan evvelce müracaat etmiş olanların bu ilân muvacehesinde müracaatlarını yenilemeleri gereklidir.

Talıplerin aşağıda yazılı adrese müracaatla 8/12/1965 tarihine kadar gerekli formları almış ve iade etmiş olmaları icap etmektedir. İlân olunur.

Adres :

M. S. E.

NATO Enfrastruktur Daire Başkanlığı
Paris Caddesi 52/2 - Ankara

7394 / 3-1

Ankara Lv. A 2 No. lu Satın Alma Komisyonu Başkanlığından

Aşağıda cinsi, miktarı, muhammen bedel ve geçici teminatları yazılı (Bir) kalem (Er battaniyesi) maddesinin kapalı zarfla eksiltmeleri hizalarındaki gün ve saatlerde yapılacaktır. Evsaf ve şartnamesi mesai saatlerinde Komisyon ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. İsteklilerin kanuni şekilde hazırlayacakları teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz karşılığı Komisyon Başkanlığına vermeleri. Postada geciken mektuplar kabul edilmez. Tamamı bir istekliye ihale edilebileceği gibi beşbin adedlik partiler halinde de ihale edilebilir.

Cinsi : Er battaniyesi, miktarı : 10 000 aded, M. bedeli 600.000, lira, G. teminatı : 27.750,— lira, ihale günü : 23 Kasım 1965 Salı saat 11 de.

7113 / 4-3

Ankara Lv. A 3 No. lu Satın Alma Komisyonu Başkanlığından

Aşağıda cinsi, miktarı, muhammen bedel ve geçici teminatları yazılı (Bir) kalem (Teshin cihazı) maddesinin kapalı zarfla eksiltmeleri hizalarındaki gün ve saatlerde yapılacaktır. Evsaf ve şartnamesi mesai saatlerinde Komisyon ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. İsteklilerin kanuni şekilde hazırlayacakları teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz karşılığı Komisyon Başkanlığına vermeleri. Postada geciken mektuplar kabul edilmez.

Cinsi : Termoblok teshin cihazı, Miktarı : 1 aded, M. bedeli : 26 800 lira, G. teminatı : 2.010 lira, ihale günü : 22/11/1965 Pazartesi saat 11 de

7062 / 4-3

Aşağıda cinsi, miktarı, muhammen bedel ve geçici teminatları yazılı (Bir) kalem (Arap sabunu) maddesinin kapalı zarfla eksiltmeleri hizalarındaki gün ve saatlerde yapılacaktır. Evsaf ve şartnamesi mesai saatlerinde Komisyon ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. İsteklilerin kanuni şekilde hazırlayacakları teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz karşılığı Komisyon Başkanlığına vermeleri. Postada geciken mektuplar kabul edilmez.

Cinsi : Arap sabunu, Miktarı : 44000 kilo, M. bedeli : 88.000 lira, G. teminatı : 5.650 lira, ihale günü : 22/11/1965 Pazartesi saat 11,30 da

7063 / 4-3

Ankara Lv. A 4 No. lu Satın Alma Komisyonu Başkanlığından

Kapalı zarf usulü ile Türk Silâhli Kuvvetleri ihtiyacı için 9 kalem prodü ve 3 kalem müstahzar ilaç alınacaktır. Tahmin bedeli 239 315,00 lira olup geçici teminatı 13 250,00 liradır. İhalesi 25/11/1965 Perşembe

günü saat 11.00 de Komisyonunda yapılacaktır. Şartnameler her gün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Talıplerin 2490 sayılı kanun hükümleri dahilinde hazırlayacakları teklif zarflarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır. Postadaki gecikmeler kabul edilmez.

7079 / 4-3

Kapalı zarf usulü ile Fenertepe revir binası inşaatı yapılacaktır. Keşif bedeli 881 324,26 lira olup geçici teminatı 39 050,00 liradır. İhalesi 24/11/1965 Çarşamba günü saat 16 00 da Komisyonunda yapılacaktır. Keşif ve şartnameler hergün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Talıplerin 2490 sayılı kanun hükümleri dahilinde hazırlayacakları teklif zarflarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır. Postadaki gecikmeler kabul edilmez. Talıplerin engeç 19/11/1965 günü saat 16 00 ya kadar Ankara'da Hv. K. K. İ. Eml. ve İnş. D. Bşk. lığına müracaat ederek yeterlik belgesi almaları şarttır.

7080 / 4-3

Kapalı zarf usulü ile Alemdağ Er Koğuşu ve yemekhane inşaatı yapılacaktır. Keşif bedeli 493 199,92 lira olup geçici teminatı 23 500,00 liradır. İhalesi 24/11/1965 Çarşamba günü saat 15 00 de Komisyonunda yapılacaktır. Keşif ve şartnameler hergün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Talıplerin 2490 sayılı kanun hükümleri dahilinde hazırlayacakları teklif zarflarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır. Postadaki gecikmeler kabul edilmez. Talıplerin engeç 19/11/1965 günü saat 16.00 ya kadar Ankara'da Hv. K. K. İ. Eml. ve İnş. D. Bşk. lığına müracaat ederek yeterlik belgesi almaları şarttır.

7081 / 4-3

Kapalı zarf usulü ile Alemdağ Revir inşaatı yapılacaktır. Keşif bedeli 881 324,26 lira olup geçici teminatı 39 050,00 liradır. İhalesi 24/11/1965 Çarşamba günü saat 11 00 de Komisyonunda yapılacaktır. Keşif ve şartnameler hergün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Talıplerin 2490 sayılı kanun hükümleri dahilinde hazırlayacakları teklif zarflarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır. Postadaki gecikmeler kabul edilmez. Talıplerin engeç 19/11/1965 günü saat 16 00 ya kadar Ankara'da Hv. K. K. İ. Eml. ve İnş. D. Bşk. lığına müracaat ederek yeterlik belgesi almaları şarttır.

7082 / 4-3

Orhaneli Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

964/258

Dâvacı Orhaneli'nin Deliballar Köyünden olup İznik Kazası Dirazlı Köyünden Mustafa kızı Kaya Çelik tarafından 21/10/1964 tarihli dilekçe ile dâvalı İznik Kazası Dirazlı Köyünden olup Bursa Kuru Çeşme Bayır Sokak No 14 de mukim Şerif Ali oğlu Mehmet Ali Çelik aleyhine ikame eylemiş bulunduğu dâvalının dâvacıya karşı küfür ve ağıza alınmıyacak şekilde hakaret ettiği aralarında şiddetli geçimsizlik başgösterdiğinden boşanmalarına karar verilmesini dâva eylemekle yapılan duruşmada :

Dâvalı M. Ali Çelik, adına çıkarılan davetiyenin adresi meçhul bulunduğu davetiyenin tebliğ edilemediği ve davetiyenin kendisine ilânen tebliğine karar verilmiştir.

Dâvalı, M. Ali Çelik'in duruşmanın bırakıldığı 17/11/1965 Çarşamba günü saat 10,20 de Orhaneli Asliye Hukuk Mahkemesi duruşma salonunda hazır bulunması davetiye yerine geçmek üzere ilânen tebliğ olunur.

6951

İğdır Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

965/741

Çaycuma Kazasının Gemiciler Köyünden hane 8 cilt 20, sahife 2 de kayıtlı Alım oğlu Azize'den doğma 1/10/1943 doğumlu Kemal'in nüfus kaydındaki Delhasan soyadının Çağlar olarak 15/9/1965 tarih ve 965/741 esas, 965/1131 karar sayılı hükümlerle tashihine karar verilmiştir.

Keyfiyet ilân olunur.

7312

T. B. M. M. Satınalma Komisyonu Başkanlığından :

Cinsi : Matbaa prova baskı makinesi, Miktarı : 1 adet

Yukarıda yazılı bir adet prova baskı makinesi açık eksiltme suretiyle satın alınacaktır. Evsaf ve şartnamesi mesai saatleri dahilinde Dairemiz Levazım Müdürlüğünde görülebilir Muhammen bedeli (9 500,—) ve geçici teminatı (712,50) liradır İhale 2/12/1965 Perşembe günü saat 15 de Dairemiz Levazım Müdürlüğünde yapılacaktır İsteklilerin 1965 vizeh Ticaret Odası Belgeleri ile belli gün ve saatte hazır bulunmaları ilân olunur.

7413 / 4-1

Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reislüğünden :

1 — Ankara Jandarma Genel Komutanlığı binası asansör tesisatı işi 2490 sayılı kanun hükümlerine göre kapalı zarf usulüyle eksiltmeye konulmuştur.

2 — İşin keşif bedeli (75 000,—) liradır.

3 — Eksiltme Ankara'da Bayındırlık Bakanlığı Yapı ve İmar İşleri Reislüğü Eksiltme Komisyonunda 26/11/1965 Cuma günü saat 16 da yapılacaktır.

4 — Eksiltme şartnamesi ve diğer evrakları mezkûr Reislükte görülebilir.

5 — Eksiltmeye girebilmek için, isteklilerden,

A) (5 000,—) liralık geçici teminatını,

B) 1965 yılına ait ticaret odası belgesini,

C) Müracaat dilekçeleriyle birlikte bu işin teknik öneminde bir işi iyi bir şekilde başarmış olduklarına dair belgeyi eklemeleri ve buna göre Yapı ve İmar İşleri Reislüğü Belge Komisyonundan alacakları yeterlik belgesini teklif mektuplarıyla birlikte zarfa koymaları lâzımdır

6 — İstekliler teklif mektuplarını 26/11/1965 Cuma günü saat 15 e kadar makbuz mukabilinde İhale Komisyonu Başkanlığına vereceklerdir.

7 — Müracaatın son tarihi 24/11/1965 Çarşamba günü mesai saati sonuna kadardır.

Telgrafla müracaat ve postada vâkı gecikmeler kabul edilmez.

Keyfiyet ilân olunur.

7274 / 4-2

Bayındırlık Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğünden :

Tahmini bedeli : 15.000,— T. L. geçici teminatı : 1.125,— T. L. olan 1000 adet (Büro ve arazi için tip ve tablolar) isimli kitap, kâğıt ve diğer malzemesi işi alana ait olmak üzere bastırılacaktır.

Eksiltmesi : 24/11/1965 Çarşamba günü saat 11.00 da Ankara'da Karayolları Genel Müdürlüğü Malzeme Şubesinde açık eksiltme usulü ile yapılacaktır.

Şartnamesi dilekçe ile aynı yerden bedelsiz temin edilir.

(Numune kitap ancak dairede görülür) tâliplerin ticaret, sanayi odası veya esnaf belgesi ve geçici teminatlarıyla birlikte mezkûr gün ve saatte Komisyon Başkanlığına müracaatları duyurulur.

7241 / 4-3

Tahmini bedeli : 25.500,— T. L., geçici teminatı : 1 912,50 lira olan 3 adet Blow-Knox difransiyel kutusu kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulmuştur. Eksiltme ve ihalesi 24/11/1965 Çarşamba günü saat 16 00 da Ankara'da Genel Müdürlük Malzeme Şubesinde yapılacaktır. Şartnamesi dilekçe ile aynı yerden bedelsiz temin edilir.

Tâlipler ticaret veya sanayi odası yahut esnaf belgesi koymak şartıyla hazırlıyacakları teklif mektuplarını eksiltmeden bir saat öncesine kadar makbuz mukabilinde aynı yerdeki Komisyon Başkanlığına vermiş olacaklardır.

Postadaki gecikmelerin kabul edilemeyeceği duyurulur.

7242 / 4-3

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünden :

1 — İdaremizde mevcut bulunan yer nakil araçları ihtiyacı için 11 kalem muhtelif cins, ebadda iç ve dış lâstık 2490 sayılı kanuna göre kapalı zarf usulü ile satın alınacaktır.

2 — Muhammen bedeli 64 371,44 lira olup geçici teminatı 4.468,57 liradır. İşbu teminat İdaremizin T. C. Merkez Bankasındaki 57 sayılı he-

sabına veya Genel Müdürlük veznesine yatırılıp mukabilinde makbuz alınacaktır.

3 — Eksiltme 25/11/1965 tarihine tesadüf eden Perşembe günü saat 16 00 da Ankara'da Genel Müdürlük Alım, Satım Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Bu işe ait şartname Ankara'da Genel Müdürlük Malzeme Dairesi Başkanlığından, İstanbul'da Yeşilköy Hava Limanı Başmudurluğundan 3,25 lira bedel mukabilinde satın alınabilir

5 — İsteklilerin belirli günde 1965 yılı Ticaret Odası belgesi, teminat mektup veya makbuzunu havi usulüne göre tanzim edecekleri kapalı zarflarını ihale saatinden bir saat evvel Alım, Satım Komisyonu Başkanlığına vermiş olmaları şarttır.

Postada olacak gecikmeler kabul edilmez.

7275 / 4-2

1 — Samsun Hava Meydanı pist, taksirüt, apron ve toprak banketlerinde yapılacak onarım işleri 2490 sayılı Kanuna göre kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — İşin keşif bedeli 255 920,42 lira olup geçici teminatı 13.986,82 liradır. İşbu teminat İdaremizin T. C. Merkez Bankasındaki 57 sayılı hesabına veya Genel Müdürlük veznesine yatırılıp mukabilinde makbuz alınacaktır.

3 — Eksiltme 29/11/1965 tarihine tesadüf eden Pazartesi günü saat 16,00 da Genel Müdürlük Alım, Satım Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Bu işe ait şartname Ankara'da Genel Müdürlük Malzeme Dairesi Başkanlığında, İstanbul'da Yeşilköy Hava Limanı Başmudurluğunda, Samsun'da Meydan Müdürlüğünde görülebilir.

5 — Bu işe girmek isteyenlerin en geç 24/11/1965 günü mesai saati sonuna kadar aşağıdaki belgelerle birlikte bir dilekçe ile Genel Müdürlüğe müracaat ederek işe girebilmek için yeterlik belgesi almaları şarttır. Müracaatta genel evrak kayıt tarihi muteber olup postada olacak gecikmeler ve telgrafla müracaatlar nazarı dikkate alınmaz.

a) C grubu mütahhithlik karnesi,

b) Personel beyannamesi,

c) Teçhizat beyannamesi,

d) 1965 yılına ait banka referans mektubu (Mali yeterlik belgesi.)

6 — İsteklilerin 1965 yılı ticaret odası belgesi, İdaremizden alacakları yeterlik belgesi, teminat mektup veya makbuzunu havi usulüne göre tanzim edecekleri kapalı zarflarını ihale saatinden bir saat evvel Alım, Satım Komisyonu Başkanlığına vermiş olmaları şarttır.

Postada olacak gecikmeler kabul edilmez.

İsteklilerin gerçek tek kişi veya tüzel kişi olması şarttır.

(Özel veya tescil edilmemiş ortaklıklar kabul edilmez.)

7276 / 4-1

1 — —Esenboğa Hava Limanı Terminal binası teras tecriti işi 2490 sayılı kanuna göre kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkartılmıştır.

2 — İşin keşif bedeli 75 243,60 lira olup geçici teminatı 5012,18 liradır. İşbu teminat İdaremizin T. C. Merkez Bankasındaki 57 sayılı hesabına veya Genel Müdürlük veznesine yatırılıp mukabilinde makbuz alınacaktır.

3 — Eksiltme 26/11/1965 tarihine tesadüf eden Cuma günü saat 16 00 da Ankara'da Genel Müdürlük Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Bu işe ait şartname Ankara'da Genel Müdürlük Malzeme Dairesi Başkanlığında, İstanbul'da Yeşilköy Hava Limanı Başmudurluğunda görülebilir.

5 — Bu işe girmek isteyenlerin en geç 22/11/1965 günü mesai saati sonuna kadar aşağıdaki belgelerle birlikte bir dilekçe ile Genel Müdürlüğe müracaat ederek işe girebilmek için yeterlik belgesi almaları şarttır. Müracaatta genel evrak kaydı tarihi muteber olup postada olacak gecikmeler ve telgrafla müracaatlar nazarı dikkate alınmaz.

a) G grubu mütahhithlik karnesi

b) Personel beyannamesi

c) Bu işin teknik ve mali öneminde tecrit yapmış olmak

d) 1965 yılına ait banka referans mektubu (Mali yeterlik belgesi)

6 — İsteklilerin 1965 yılı Ticaret Odası belgesi, İdaremizden alacakları yeterlik belgesi, teminat mektup veya makbuzunu havi usulüne göre tanzim edecekleri kapalı zarflarını, ihale saatinden bir saat evvel Satınalma Komisyonu Başkanlığına vermiş olmaları şarttır.

Postada olan gecikmeler kabul edilmez.

(İsteklilerin gerçek tek kişi veya tüzel kişi olması şarttır. (Özel veya tescil edilmemiş ortaklıklar kabul edilmez.)

7277 / 4-2

Ankara Vilâyeti Daimî Encümeninden :

Ayaş fidanlığında yaptırılacak idare binası inşaatı kapalı zarf usulü ile eksiltmeye çıkarılmıştır. Keşif bedeli : 79.974 lira 68 kuruş olup geçici teminat : 5.248 lira 73 kuruştur. İhalesi : 19/11/1965 Cuma günü saat 11.00 de Vilâyet Konakında Daimî Encümen toplantı salonunda yapılacaktır. Şartname Daimî Encümene gördürülür.

İsteklilerin belirli gün saat 10.00 a kadar teminat makbuz veya mektubu, 1965 yılına ait Ticaret Odası vesikası Bayındırlık Bakanlığı ve bu Bakanlığa bağlı idarelerin eksiltmelerine İştirak Yönetmeliği ve eksiltme şartnamesinde yazılı esaslar dairesinde bu işi yapabileceklerini tevsik eden belgeleri ile birlikte ihaleden en geç üç gün evvel (Tatil günleri hariç) Vilâyet Makamına müracaatla alacakları fenni yeterlik belgesini havi usulüne göre hazırlıyacakları kapalı zarflarını makbuz mukabilinde Encümene vermeleri gerekir.

Postada vâkı olacak gecikmeler kabul edilmez.

7048 / 4-4

Kumaşı dairece verilmek, diğer bılıdum malzemesi mutaahhide ait olmak kaydıyla 683 takım hizmetli elbisesi kapalı zarf usulü ile yaptırılacaktır. Muhammen bedel 39 915,— lira olup geçici teminat 2 993 lira 62 kuruştur. İhalesi 3/12/1965 Cuma günü saat 11 de Vilâyet Konakında Daimî Encümen toplantı salonunda yapılacaktır. Şartname Daimî Encümene gördürülür.

İsteklilerin belirli gün saat 10 a kadar teminat makbuz veya mektubu, 1965 yılına ait ticaret odası vesikasını havi usulüne göre hazırlanmış kapalı zarflarını makbuz mukabilinde Encümene vermeleri gerekir.

Postada vâkı olacak gecikmeler kabul edilmez.

7353 / 4-1

Ankara Akşam Erkek Sanat Okulu Müdürlüğünden :

1 — Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları için lüzumlu cinsi, miktarı, muhammen bedeli ve muvakkat teminatlarıyla grup numaraları aşağıda belirtilen makina ve avadanlıklar 2490 sayılı Kanunun ilgili hükümleri dahilinde kapalı zarf usulü eksiltme ile satın alınacaktır.

2 — Her grup bir tilm olarak mütalâa olunmaktadır, gruplardaki miktarlar parçalanmadan tamamı için teklif verilecektir.

3 — Her grup için ayrı ayrı teklif mektubu verilecektir. İhale grup grup yapılacaktır

4 — İhale 20 Kasım 1965 Cumartesi günü saat 11.00 de Ankara Talât Paşa Bulvarı Ticaret Lisesi yeni binası zemin katta Akşam Erkek Sanat Okulu Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

5 — İstekliler ihaleye ait idari ve fenni şartnameleri her gün mesaf saatleri içinde yukarıda adresi yazılı Okulumuzda ve şartnamede numunesi vardır denilenlere ait mühürlü numuneleri ise Okulumuza bağlı Genel Depo (Beşevler Teknik Okullar sahası) da görebilirler.

6 — Taliplerin muvakkat teminatlarını yatırarak makbuzunu ve ticaret odası belgelerini eklemek suretiyle, teklif mektuplarını ihale saatinden bir saat evveline kadar makbuz karşılığında Komisyon Başkanlığına vermeleri lazımdır.

7 — Postada vâkı gecikmeler kabul edilmez.

Grup No.	C i n s i	Miktarı Kalem	M. bedel Lira Kr.	M Tem. Lira Kr.
1	El avadanlıkları	31	145.065	8.503,—
2	Makina ve avadanlık	18	20 630	1.547,25
3	Makina ve teçhizat	12	130.835	7.791,75

7218 / 5-4

Orman Genel Müdürlüğü İstanbul Satınalma Komisyonu Başkanlığından :

1 — Orman teşkilâtında çalıştırılmakta olan Atmos DK180 hava kompresor ve tabancaları için Orman İşletmesi Döner Sermayesi Yönetmeliği uyarınca kapalı zarfla eksiltme sureti ile 60 000,— lira muhammen bedelle 95 kalem yedek parça satın alınacaktır

2 — Eksiltme 26/11/1965 Cuma günü saat 15 de Komisyon Başkanlığında (Tünel Cad No. 38 Kuthan Kat 2 Karaköy - İstanbul) toplanacak Komisyonunda yapılacaktır.

Kapalı teklif mektuplarının bildirilen saatten evvel Komisyon Başkanlığına verilmesi lazımdır.

3 — Geçici teminat 4 250,— liradır.

4 — Bu işe ait idari ve teknik şartname Komisyon Başkanlığı ile Ankara, İzmir Orman İşletme Müdürlüğü ile İstanbul Orman Yedek Parça Depo Müdürlüğünde görülebilir.

Keyfiyet ilgililere duyurulur.

7451 / 2-1

Gaziantep Tereke Hâkimliğinden :

965/18 tereke

22/6/1965 de vefat eden genelev patronu Fehime Tolalı'nın kanuni mirasçılarının, alacak ve borçlularının Hâkimliğimize müracaatları Medeni Kanununun 534 üncü maddesi gereğince ilân olunur.

7311

Turkeli Sulh Hukuk Hâkimliğinden :

964/37

Dâvacı Orman İdaresi tarafından dâvalı Taggüney Köyünden Ahmet oğlu Cemil Gür aleyhine açılan tazminat dâvasının yapılan duruşmasında :

Adresi meçhul bulunan dâvalıya ilânen tebligat yapılmasına karar verildiğinden dâvalı Cemil Gür'un duruşmanın bırakıldığı 8/12/1965 Çarşamba günü saat 9,45 de mahkemede hazır bulunması veya bir vekille kendisini temsil ettirmesi davetiye yerine kaim olmak üzere ilânen tebligat olunur.

7313

Altındağ Satış Memurluğundan :

965/9

GAYRİMENKULÜN SATIŞ İLÂNI

Bir borcun temini istifası için satılmasına karar verilen gayrimenkulün cinsi ve evsafı

Ethik-İncirlik mevkiinde kâin imarın :

1 — 9006 ada, 10 parsel, 560 M² muhammen kıymetli 11200 lira
2 — 9006 ada, 12 parsel, 755 M² muhammen kıymetli 18875 lira
3 — 9006 ada, 13 parsel 560 M² muhammen kıymetli 11200 lira
4 — 9007 ada, 23 parsel, 560 M² muhammen kıymetli 11200 lira
5 — 9007 ada, 24 parsel, 620 M² muhammen kıymetli 15500 lira

Satış şartları :

1 — Satış 7/12/1965 Salı günü saat 15 ten 16 ya kadar Sulh Hukuk Kalemünde açık artırma suretiyle yapılacaktır. Bu artırmada tahmin edilen kıymetin % 75 ini ve rüçhanlı alacaklılar varsa alacakları mecmuunu geçmek şartıyla en çok artırana ihale olunur. Bu bedelle alıcı çıkmazsa en çok artırmanın taahhüdü baki kalmak şartıyla 17/12/1965 günü saat 16 da icra edilmek üzere ikinci artırmaya bırakılır. Bu artırmada rüçhanlı alacaklılar alacağını ve satış masraflarını geçmemek şartıyla en çok artırana ihale olunur.

2 — Artırmaya iştirak edecekler tahmin olunan kıymetin % 10 u nispetinde pey akçası vermeleri lazımdır. Satış peşin para iledir. İsteyene 20 güne kadar mehil verilebilir. Tellâhye alıcıya ait olup birikmiş vergüler satış bedelinden ödenir. Tapu harc ve masrafiyle ihale pulu müşteriye aittir.

3 — İpotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin bu gayrimenkul üzerindeki haklarını hususile faiz ve masrafa dair ileri surecekleri iddialarını 15 gün içinde dairemize bildirmeleri aksi takdirde paylaşmadan harif kalacakları.

4 — Satış bedeli hemen veya verilen mehil içinde ödenmezse İcra ve İflâs Kanununun 133 üncü maddesi gereğince ihale feshedilerek alıcı iki ihale arasındaki farktan % 5 faiziyle birlikte mesul olacaktır.

5 — Şartname isteyene postalanabileceği ilân tarihinden itibaren herkesin görmesi için açık olup artırmaya iştirak edeceklerin satış ilân ve şartnamesini görmüş ve münderecatını kabul etmiş sayılacakları ve satış yerini terkedenler ihaleden vazgeçmiş sayılacakları ve başkaca lüzumlu malûmat almak isteyenlerin dairemizin 1965/9 sayılı dosyasına müracaatları ilân olunur.

7352

M. S. B. 4. No. lu Satın Alma Komisyonu Başkanlığından

Pazarlık sureti ile ve mütaahhit namı hesabına Merzifon 2 nci kısım er koğu su ikmal inşaatı yaptırılacaktır. Keşif bedeli 265 308,93 lira olup katı teminatı 28 725,00 liradır. İhalesi 4/12/1965 Cumartesi günü saat 12,00 de Komisyonunda yapılacaktır. Keşif ve şartnameler hergün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Tâhplerin engeç 29/11/1965 günü saat 16.00 ya kadar Ankara'da Hv. K. K. Is Eml ve İnş. D. Bşk. lığına müracaat ederek yeterlik belgesi almaları şarttır.

7495 / 4-1

Pazarlık sureti ile ve mütaahhit namı hesabına Merzifon'da er yemkane ve gazino ikmal inşaatı yaptırılacaktır. Keşif bedeli 347 847,31 lira olup katı teminatı 35.350,00 liradır. İhalesi 4/12/1965 Cumartesi günü saat 11.00 de Komisyonunda yapılacaktır. Keşif ve şartnameler hergün Komisyonunda ve İstanbul Levazım Amirliğinde görülebilir. Tâhplerin engeç 29/11/1965 günü saat 16 00 ya kadar Ankara'da Hv. K. K. Is Eml. ve İnş. D. Bşk. lığına müracaat ederek yeterlik belgesi almaları şarttır.

7496 / 4-1

Kara Kuvvetleri Muhabere Dairesinden :

Kara Kuvvetleri ihtiyacı için alınacak olan 2 adet 100 lük, 1 adet 200 lük, 1 adet 300 lük otomatik santralla 15 adet 50 lük, 15 adet 100 lük merkezi bataryalı santrallara ait parçalar Türkiye'de monte edilmek üzere ithal edilecektir.

- Bunun için monte suretiyle imal edilecek santral şartnameleri K. K. Muhabere Dairesi IV. Ş. den temin edilebilir.
- Tekliflerin engeç 1 Aralık 1965 günü saat 16 ya kadar K. K. Mu. D Başkanlığına teslim edilecektir.
- Alınacak miktarlarda azaltma ve çoğaltma yapmada Komutanlık yetkilidir.

7399 / 2-2

Nalihan Ortaokulu Satınalma Komisyonu Başkanlığından :

- Ortaokul için Grundik marka bir teyp ve Limofon marka bir ses cihazı satın alınacaktır.
- Satınalma açık eksiltme suretiyle 24/11/1965 Çarşamba günü saat 15 te Nalihan Ortaokulunda Komisyon huzurunda yapılacaktır.
- Bu işe ait tahmin olunan bedel 4000 dört bin liradır.
- İstekhilerin % 7,5 ton 300 liralık teminat makbuzu veya mektupların ihale günü saat 14 e kadar Komisyon Başkanına vermeleri ve saat 15 te de Ortaokulda hazır bulunmaları ilân olunur.

7324 / 4-2

Buldan Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

964/303

Dâvacı, Türkiye Halk Bankası vekili tarafından İbrahim Oduncu ve arkadaşları aleyhine açılan alacak dâvasında, dâvalılardan Mustafa Çatak ve Huseyin Akkaya'nın adresleri meçhul olduğundan haklarındaki gıyap kararı tebliğ edilememiş olduğundan gıyap kararının ilânen tebliğine ve duruşmanın 17/11/1965 günü saat 9 a bırakılmasına karar verildiğinden keyfiyet gıyap kararı yerine kaim olmak üzere ilânen tebliğ olunur.

7433 / 1-1

964/291

Dâvacı, Türkiye Halk Bankası adına vekili tarafından İbrahim Çomukoğlu ve arkadaşları aleyhine açılan alacak dâvasında; dâvalılardan Mustafa Demirel'in adresi tesbit edilememiş ve davetiye ilânen tebliğine rağmen duruşmaya gelmemiş olduğundan gıyap kararının da ilânen tebliğine ve duruşmanın 17/11/1965 Çarşamba günü saat 9 a bırakılmasına karar verildiğinden keyfiyet gıyap kararı yerine kaim olmak üzere ilânen tebliğ olunur.

7434 / 1-1

Şereflikoçhisar Ashye Hukuk Hâkimliğinden :

Dâvacı Mahyeyi Hazine tarafından Panlı Nahiyesinden Nuri Gorgülü ve arkadaşları aleyhine açmış olduğu tescil dâvasının yapılan duruşmasında :

1 — Dâvalılardan Seydi Bekleviç'e davetiyenin ilânen tebliğ edildiği halde duruşmaya gelmediğinden gıyap kararının ilânen tebliğine karar verilmiş olduğundan dâvalı Seydi Bekleviç'in 22/2/1966 tarihinde Şereflikoçhisar Ashye Hukuk Mahkemesinde hazır bulunması veyahut kendisini bir vekille temsil ettirmesi aksi halde duruşmaya gıyabında devam olunacağı tebliğ gıyap kararı yerine kaim olmak üzere ilân olunur.

7336

1965/256

Dâvacı Rahime Atak ve Hamide Atak vekili Av. Cahit Dumlulu tarafından İbrahimbeyli Koyundan Ömer Atak ve arkadaşları aleyhine açmış olduğu şuyun izalesi dâvasının yapılan duruşmasında :

Dâvalılardan Zeynep Çelik'e ilânen davetiye tebliğine karar verildiğinden duruşmanın bırakıldığı 26/11/1965 günü saat 9 da mahkememizde hazır bulunması veya bir vekil göndermesi davetiye yerine kaim olmak üzere ilânen tebliğ olunur.

7337

Erzurum Sulh Hukuk Hâkimliğinden :

Tereke : 965/8

Oltu Kazasının Arslanpaşa Mahallesi nüfusunda kayıtlı olup Erzurum Abdurrahman Ağa Mahallesi Camı Sokak No 13 de ikamet etmekte iken 20/9/1965 tarihinde vefat eden sahihsiz Veysel kızı Hacer Şenses'in terekesine mahkemecî el konulmuştur.

İlân tarihinden itibaren üç ay içinde kanunî mirasçularının müracaat etmedikleri takdirde mezbure terekesinin mahlulen Hazineye intikal ettirileceği ilân olunur.

7340

Hendek Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

965/167

Dâvacı Hendek Belediye Su İşleri Tahsildarı Hacı oğlu Şakır Kahraman tarafından dâvalı Hengin Nüşetiyeye K den Tahur oğlu Nizamettin Karaköse yanında Hayriye Kahraman aleyhine açılan boşanma dâvasının icra kılınan duruşmasında :

Dâvalıya davetiye yerine kaim olmak üzere Resmî Gazete ile ilân yapıldığı halde mahkemeye gelmediği gibi ve bir mümessilde göndermediğinden gıyap yerine kaim olmak üzere duruşmanın bırakıldığı 13/12/1965 Pazartesi günü saat 9 da Hendek Asliye Hukuk Mahkemesinde hazır bulunması ilân olunur.

7341

Elâziğ 2 nci Asliye Hukuk Hâkimliğinden :

964/380

Türkiye Şeker Fabrikaları A Ş Avukatı Fahrettin Birtan tarafından Beşiri İlcesinin Gundık Köyünden Ahmet Kaçmaz, Salih Kaçmaz, İsmail Kaçmaz aleyhlerine mukavelede mutevelli açmış olduğu 4824 lira 47 kuruş alacak dâvasının yapılmakta olan duruşmasında :

Dâvalılar Salih Kaçmaz, adına usulu dairesinde davetiye çıkarılmış ve zabıtaçada yapılan tahkikatta salih adresinin tesbitine imkân bulunmamasıyla 6/9/1965 günlü celsesinde dâvalı adına ilânen davetiye tebliğine karar verilmiş, karar gereğince 25 Eylül 1965 tarihli Resmî Gazete ile ilân edilmiş ve fakat dâvalı gelmemiş olduğundan 14/10/1965 tarihli celsede yine Resmî Gazete ile gıyap tebliğine karar verilmiş olmasına mebni dâvalı Salih Kaçmaz'ın adına çıkarılacak olan gıyap kararının ilânen tebliğine ve duruşmanın 18/11/1965 günü saat 9 da duruşmaya gelmediği veya bir vekille kendisini temsil ettirmediği takdirde işbu ilânın gıyap kararı yerine kaim olacağı ilân olunur.

7342

Ankara Valhği Bayındırlık Müdürlüğünden :

1 — 138 650,40 lira keşif bedelli Yenimahalle Kreş ve Gündüz Bakım Evi binası İkmal inşaatı işi 2490 sayılı kanununun 31 inci maddesi gereğince kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme 24/11/1965 Çarşamba günü saat 15,30 da İskitler Caddesi Bayındırlık Müdürlüğü binasındaki Komisyon odasında yapılacaktır.

3 — İstekliler bu işe ait eksiltme dosyasını her gün mesai saatleri dahilinde Bayındırlık Müdürlüğü kalemünde görebilirler.

4 — Geçici teminatı 8.182,52 liradır.

5 — Eksiltmeye girebilmek için :

a) Kanuni geçici teminatını,

b) 1965 yılına ait ticaret odası vesikasını.

c) İstekliler Bayındırlık Bakanlığı Eksiltmelerine İştirak Talimatnamesi ve eksiltme şartnamesinde yazılı esaslar dahilinde en az bu işin keşif bedeli kadar tutarlı iş bitirme belgelerini dilekçelerine ekleyip Ankara Valhğine müracaat ederek Vılayet Evrak Kaleminden tarih ve numara aldıktan sonra 19/11/1965 Cuma günü mesai saati sonuna kadar Bayındırlık Müdürlüğü kayıtlarına intikal ettirerek yeterlik belgesi almaları.

6 — İsteklilerin eksiltme şartnamesinde verilen izahat dairesinde hazırlayacakları teklif mektuplarını mevzuata uygun şekilde ihale günü ihale saatinden bir saat evveline kadar Komisyona makbuz mukabilinde vermeleri lâzımdır.

7 — Postada vâkı gecikmeler nazara alınmaz.

7190 / 4-3

Kadıkoy 1. Sulh Ceza Hâkimliğinden :

E. No : 964/332

K. No : 965/668

Hâkim : İsmet Can 11344

Başkâtıp : Tahsin Eke

Etiketsiz sut satışı arz etmek suretiyle Gıda Maddeleri Nizamnamesine muahlefetten sanık, Yeldeğirmeni İzzettın Sokak 36/A da mukim, halen ikametgâhı meçhul Avanos'lu Osman oğlu Havva'dan olma 1332 doğumlu Mehmet Kültür hakkında yapılan duruşma sonunda :

Sanığın 13/3/1964 tarihinde müsnet fülî İka eylediği açık İkrarı, suç tesbit zabtı tahlil raporu anlaşılmiş bulunmakla hareketine uyan T. C. K. nunun 398, 402 nci maddelerine tevfikan bir ay müddetle hapsine eşit süre MST. cezasiyle tecziyesine 647 sayılı Kanununun 4/1 ve 5 inci maddelerine tevfikan hapis cezasının beher gun on lira hesabıyla 300 lira ağır para cezasına tahviline ve aylık 100 er liralık taksitler halinde odemesine, masarılı muhakemenin sanıktan tahsiline mütedar 9/9/1965 tarihli kararın kendisine tebliğı mumkun olamadığından 7201 sayılı Kanununun 28, 29 ve 31 inci maddelerine tevfikan tebliğ makamına kaim olmak ve tebligatın ilânın intışar eylediği günden onbeş gün sonra yapılmış sayılmak ve bu tarihten sonra geçecek bir haftalık süre içinde temyiz edilmediği takdirde mütaakip muamelâtın icrasına, ilânın bir suretinin ayrıca mahkeme divanhanesine bir ay süre ile İlsakına karar verilmiştir. Keyfiyet ilânen tebliğ olunur.

7308

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığundan :

Sıra No.	Eksiltmeye konan işin çeşidi ve miktarı	M. bedeli Lira	G. teminatı Lira	İ H A L E Tarihi	Günü	Saati	İhalenin ne suretle yapılacağı	Şartname bedeli
1	5 kalem cihaz ve malzeme	39 631	2 973	30/11/1965	Salı	15,00	Kapalı zarf	200 Krş.
2	12000 aded tecrube tüpü	15 000	1 125	30/11/1965	Salı	15,15	Kapalı zarf	Bedelsiz

1 — Yukarıda çeşidi, keşif bedeli muvakkat teminatı, ihale günü ve saati ile yapılacak ihale şekli yazılı işler eksiltmeye çıkarılmıştır.

2 — Şartnameler Donatım Genel Müdürlüğünden temin İzmir ve İstanbul Sağlık Müdürlüklerinde görülebilir.

3 — Eksiltme yukarıda gösterilen gün ve saatte Bakanlık Donatım Genel Müdürlüğünde toplanacak Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girmek isteyenlerin 2490 sayılı Kanununun 2, 3 ve 32 nci maddelerinde yazılı şartlar dairesinde hazırlayacakları zarfların eksiltme saatinden bir saat evvel makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri

5 — Postada vâkı gecikmelerin kabul edilmeyeceği ilân olunur.

7406 / 4-1

Köy İşleri Bakanlığı TOKRAKSU Makina İkmal Müdürlüğünden :

1 — Köy İşleri Bakanlığı TOPRAKSU Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilâtı ihtiyacı için aşağıdaki cetvelde 3 grup halinde cinsi ve kalem adedi yazılı malzeme ve yedek parçaların satın alınması kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulmuştur.

2 — Her grupun muhammen bedelleri ve geçici teminatları aşağıda gösterilmiştir.

3 — Bu işe ait fenni ve idari şartnameler, Müdürlüğümüzde (Keçiören yolu üzerinde T. C. Zirai Donatım Kurumu karşısında) İstanbul'da TOPRAKSU III. Bölge Müdürlüğünde (Lâleli Mesihpaşa Cad. No. 38) de mesai saatleri dahilinde temin edilebilir.

4 — Her grupun eksiltmesi cetvelde belirtilen gün ve saatlerde Müdürlüğümüz binasında toplanacak Komisyonunda yapılacaktır.

5 — Eksiltmeye girmek isteyenlerin 2490 sayılı Kanununun 2, 3 ve 32 nci maddelerinde yazılı şartlar dairesinde hazırlayacakları vesikalarla birlikte kapalı zarflarını en geç eksiltme saatinden bir saat evveline kadar makbuz mukabilinde Komisyon Başkanlığına vermeleri,

6 — Postada vâkı gecikmelerin kabul edilmeyeceği,

İlan olunur.

Grup No.	C i n s i	Miktarı	Muh. bedeli Lira Kr.	Muv. teminatı Lira Kr.	Eksiltme Tarihi Saati
I	Derin kuyu tulumbası Hm. 50 - Q - 30 lık	1 Aded	155 000,—	9 000,—	25/11/1965 Perşembe 11.00
	Derin kuyu tulumbası Hm. 50 - Q - 50 lık	1 »	192 200,—	10.860,—	25/11/1965 Perşembe 15.00
II	Elektrojen grubu 3,5 - 4 KW	6 »	64.500,—	4.475,—	26/11/1965 Cuma 11.00
III	Catarpıllar D7 - 47A, D7 - 17A, D4 - 7U serili makinelerin ısıtıkamet ve yuruyuş takımı	21 Kalem	476 875,32	22.825,—	26/11/1965 Cuma 15.00

7298 / 4-2

İÇİNDEKİLER**Anayasa Mahkemesi Kararı****Sayfa**

1965/13 Türkiye İşçi Partisi Hakkında Anayasa Mahkemesi Kararı

1

KARARNAME

6/5205 «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırmasına Dair Anlaşma Hakkında Kararname

7

İlanlar

11